

[Udenrigsministeren.]

ske og videnskabelige organisationer. Hjemmelen til afholdelse af disse udgifter vil blive søgt over fiskeriministeriets budget.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne anbefale, at folketinget meddeler sit samtykke til ratifikation.

Formanden:

Jeg skal lade den første sag på dagsordenen udgå, da udvalget ikke har afsluttet sit arbejde.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om tilbageføring af arbejdsformidlingen til fagbevægelsen [af Freddy Madsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. IV) findes i tillæg A. sp. 73, fremsættelsen i tidenden sp. 127).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring [af Aage Frandsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg A. sp. 1047, fremsættelsen i tidenden sp. 1194).

Forslagene sættes til forhandling.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

Til forhandling foreligger dels det af den kommunistiske folketingsgruppe fremsatte forslag til folketingsbeslutning om tilbageføring af arbejdsanvisningen og kontrollen til fagbevægelsen, dels det senere af medlemmer af socialistisk folkepartis gruppe fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring.

Jeg skal først knytte nogle bemærkninger til det, der er fælles for de to her i tinget fremsatte forslag, og derefter gå ind på de spørgsmål, der er særlige for socialistisk folkepartis forslag.

Det, som er fælles for de to her i tinget fremsatte forslag, er, at arbejdsformidlingen — kommunisterne siger tillige kontrollen — skal tilbageføres til fagbevægelsen. Det kan være nødvendigt at minde om baggrunden for den lovgivning, som således nu foreslås ændret.

I foråret 1968 vedtog folketinget med stort flertal en ændring af loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. Hidtil havde den offentlige arbejdsformidling bestået af de offentlige arbejdsanvisningskontorer og af arbejdsløhedskasserne og deres afdelinger. Ved ændringen . . .

Formanden:

Undskyld, vi kan ikke have den uro, specielt i sidekabinettet.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

. . . Ved ændringen samledes al arbejdsformidling og ledighedskontrol på de offentlige arbejdsformidlingskontorer, samtidig med at mulighederne for at få tilladelse til arbejdsanvisning begrænsedes væsentligt. Hensigten hermed var at gøre det samlede arbejdsanvisningssystem mere smidigt og effektivt.

I og med ændringen, der trådte i kraft den 1. april 1969, knyttede den offentlige arbejdsformidling nærmere kontakt med arbejdsmarkedets organisationer gennem indførelse af arbejdsmarkedsnævn for hvert arbejdsformidlingskontor, og på landsplan oprettedes samtidig landsarbejdsnævnet som rådgivende organ for arbejdsdirektoratet.

Der har naturligvis i den forløbne periode været behov for mindre ændringer og tilpasninger, navnlig i forbindelse med hele den nye kommunale struktur, men der er ikke hidtil fremkommet noget, som har ændret ved de mål, der var tilsigtet med det ændrede system. Det bør måske bemærkes, at loven blev gennemført af den regering, som efter valget i 1968 blev dannet af partierne konservative, radikale og venstre, men lovforslaget var i øvrigt forberedt igennem et omfattende udvalgsarbejde af den foregående regering.

Det er altså denne ordning, som de to forslag nu sigter på at ændre, og jeg har grundet lidt over forslagernes ordlyd. Der tales om tilbageføring, respektive overgang, til

[Arbejdsministeren.]

fagbevægelsen af arbejdsformidlingen, og i alt fald det kommunistiske forslag kunne forstås, som om man ønskede at afskaffe de offentlige arbejdsformidlingskontorer totalt, mens SF-forslagets bemærkninger lader dem beholde en slags rådgiverrolle, hvis indhold måske ikke er helt klart.

Under alle omstændigheder ville en afskaffelse af den offentlige arbejdsformidling efterlade et så væsentligt hul i den offentlige betjening af arbejdsmarkedet, at jeg vægrer mig ved at tro, at det skulle være meningen med nogen af forslagene. Jeg har derfor valgt den venligst mulige fortolkning af forslagene, der går ud på, at forslagsstillerne alene tilsigter at tilbageføre formidlingen og kontrollen med de arbejdsløshedsforsikrede medlemmer til arbejdsløhedskasserne, således som det var tilfældet før den 1. april 1969, mens de offentlige arbejdsformidlingskontorers virksomhed i øvrigt lades uantastet.

Det system, man kørte med før 1. april 1969, hvor både den offentlige arbejdsformidling og samtlige anerkendte arbejdsløhedskasser og deres afdelinger kunne foretage arbejdsanvisning og ledighedskontrol, det sidste dog kun for deres egne medlemmer, var temmelig usmidigt. Udøvelsen af formidlingen gennem så mange adskilte kasser gjorde det vanskeligt at anvise arbejdskraft hen over faglige grænser eller ud over ganske snævre geografiske områder. Det bør her bemærkes, at der, indtil ændringen blev gennemført, fandtes omkring 4.000 faste afdelinger, der hver for sig kunne foretage arbejdsanvisning.

Systemet var således upraktisk og alt andet end effektivt. Det, man tilsigtede ved omlægningen, var et landsomfattende, neutralt system, som kunne skaffe de arbejdssøgende kontakt til alle i landet værende muligheder for beskæftigelse. Samtidig skulle dette system kunne få et samlet kendskab til landets arbejdspladser og deres behov for arbejdskraft og dermed betjene begge parter bedst muligt.

Et særligt træk i omlægningen af formidlingssystemet ved loven af 1968 var indførelsen af arbejdsmarkedsnævn for de lokale og regionale områder. I disse arbejdsmarkedsnævn er både lønmodtagerorganisationer og arbejdsgiverforeninger repræsenteret,

og i landsarbejdsnævnet som rådgivende instans for arbejdsdirektoratet er der repræsentanter for arbejdsmarkedets parter på landsplan. Derved skulle der være skabt en sikring for, at arbejdsformidlingssystemet faktisk fungerer både i lønmodtagernes og i arbejdsgivernes interesse.

Så kunne man naturligvis rejse det spørgsmål: hvorledes er det så gået i de forløbne år?

Der har naturligvis under den omlægning og udbygning af den offentlige arbejdsformidling, som er foretaget, været nogle begyndervanskeligheder, og der har også været nogle klager. Jeg synes nu ikke, at tallet har været stort i forhold til de mange mennesker, formidlingen kommer i kontakt med. Men det har unægtelig ikke skortet på publicity omkring disse klager — i visse tilfælde formodentlig mere, end sagerne kunne bære.

Det kan jo ikke undgås, ligegyldigt hvordan systemet er bygget op, at enkeltpersoner i en vanskelig, ofte ulykkelig situation som f. eks. arbejdsløshed i visse tilfælde kan føle sig skuffet eller dårligt behandlet. Men når der i det kommunistiske forslag tales om, at arbejdsformidlingen i stigende grad kynisk og brutalt har kostet arbejdskraften rundt i landet, så tror jeg nok, man er ude i de voldsomme overdrivelser. Jeg ved, at den praksis, der følges, når det drejer sig om at anvise arbejde langt væk fra bopælen, efter arbejdsdirektoratets retningslinjer tager de størst mulige hensyn til personlige forhold.

De kommunistiske forslagsstillere omtaler den offentlige arbejdsformidling som en kostbar bureaukratisk institution. Hvad der er ment med ordet bureaukratisk er ikke nærmere uddybet. Med hensyn til det kostbare, nævnes det, at der på finansloven er opført et beløb på 66,1 mill. kr. til driften af de offentlige arbejdsformidlingskontorer. Dertil kunne jeg for så vidt godt føje, at de offentlige arbejdsanvisningskontorers udgifter yderligere andrager ca. 22 mill. kr., som afholdes af amtskommunerne, således at det reelle beløb i alt er 88 mill. kr., og det er selvfølgelig et ganske anseligt beløb.

Må jeg i denne forbindelse yderligere bemærke, at arbejdsformidlingen har adskillige funktioner ud over det at formidle arbejdskraft og for arbejdsløshedsforsikrede at kontrollere deres ledighed. Blandt de mange

[Arbejdsministeren.]

væsentlige opgaver kan nævnes anvisning af ikke-forsikret arbejdskraft, der på en eller anden måde har vanskeligt ved at finde placering på arbejdsmarkedet, også ældre og handicappede. Dertil skal nævnes hele det område, der hedder erhvervsvejledning, lærlingekontrakter etc. Selv om man altså fjerner anvisning og kontrol fra AF-kontorerne virkefelt, vil besparelsen for de offentlige budgetter ikke blive 88 mill. kr., men antagelig kun ca. 20 mill. kr.

Det er min opfattelse, og jeg er temmelig sikker på, at effektiviteten af arbejdsformidlingen ville forringes ved på ny at opspalte den i de mange forskellige kasser. Det ville blive til skade for lønmodtagerne gennem flere ledige dage og også til skade for statskassen, hvor formidlingens ringere effektivitet ville betyde større udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse.

Så må det i øvrigt fremhæves, at den offentlige arbejdsformidlings muligheder for navnlig at varetage formidlingen vedrørende de ældre og handicappede væsentligt ville forringes, hvis man skar anvisning og kontrol af de forsikrede ud af arbejdsformidlingskontorerne funktion. De positive resultater, som den offentlige arbejdsformidling har været med til at opnå for disse særlig vanskeligt stillede medborgere, ville gå tabt, hvis ikke hovedparten af arbejdsformidlingsvirksomheden bliver på AF-kontorerne.

Jeg vil herefter komme ind på nogle enkelte punkter i SF-forslaget. Som det fremgår af andet punkt i SF-forslaget til folketingsbeslutning, opfordres regeringen til at foreslå ændringer i de gældende bestemmelser om vægring ved at overtage anvist arbejde. Der tænkes her først på, at en urimelig lang befordringstid fra bopæl til arbejdsplads bør være fyldestgørende grund til vægring.

Hertil vil jeg gerne oplyse, at det er fast praksis ved arbejdsformidlingskontorerne ikke at anvise arbejde i tilfælde, hvor der vil være en urimelig lang befordringstid. Selv om man fik indført en udtrykkelig bestemmelse som den foreslåede, ville der derfor ikke ske nogen ændring i den praksis, der foregår i øjeblikket. Arbejdsdirektoratet har i øvrigt meget få sager af denne art.

Der peges endvidere på, at en ledig skal

kunne nægte at tage arbejde, hvis overtagelsen nødvendiggor, at han skifter bopæl. Dette spørgsmål har været rejst i folketinget i 1972 i anledning af, at arbejdsformidlingskontoret i København ville anvise nogle københavnske murere arbejde forskellige steder i Jylland. Denne fjernanvisning gav anledning til protester. Jeg kan ikke se andet, end at det, man dengang foretog, det cirkulære, man udsendte, gav en tilfredsstillende løsning på dette spørgsmål.

Forslaget går endvidere ud på, at man skulle kunne vægre sig ved at overtage arbejde, hvis arbejdstiden ligger imellem kl. 20 og kl. 05, medmindre det er samfundsnødvendig virksomhed. Må jeg her henvise til, at der findes forskellige overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter, hvori det er bestemt, at arbejdet udføres på de og de tidspunkter af døgnet, herunder i form af skifteholdsarbejde. Når en sådan overenskomst indeholder bestemmelse om arbejde inden for de af forslagsstillerne nævnte klokkeslæt, må arbejdsformidlingen naturligvis også kunne anvise sådant arbejde med den virkning, at undladelse af at overtage arbejdet medfører udelukkelse af dagkasse. En gennemførelse af dette forslag vil derfor betyde, at man fra statens side griber ind i gældende overenskomster.

Det ønskes også i forslaget bestemt, at ledige kan vægre sig ved at overtage anvist arbejde, hvis betalingen for dette er mindre end den, der er gældende for den arbejdssøgendes hidtidige fagområde. Må jeg her henvise til arbejdsløshedslovens § 63, der bestemmer, at arbejdsløshedskassemedlemmer ikke kan vægre sig ved at overtage passende arbejde, der anvises af arbejdsformidlingen, når lønnen ikke er lavere end den, som er gældende efter overenskomsten mellem parterne for tilsvarende arbejde.

Forslagsstillerens forslag vil, hvis det blev gennemført, betyde, dels at der ikke kunne anvises personer arbejde i deres eget fag andetsteds i landet, dels at der ikke kunne anvises dem arbejde, fordi lønnen altså var lavere end den, de havde fået i forvejen. Det ville rejse en lang række problemer, f. eks. for lastoptagere m. v.

Til det tredje punkt om fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i SF's forslag til folketingsbeslutning vil jeg gerne sige, at det er anerkendt for dagpengeordningen,

[Arbejdsministeren.]

at den skal sikre den ramte, at hans hidtidige levestandard ikke forringes væsentligt på grund af indtruffen social begivenhed: sygdom, arbejdsløshed o. lign. Men det er lige så anerkendt, at denne målsætning ikke kan fastholdes i sine konsekvenser over for meget høje lønniveauer, hvilket i praksis giver sig udslag i, at højere indtægter selvfølgelig får en mindre dækningsprocent end en lavere indtægt. Må jeg i denne forbindelse ganske kort henvisse til det i går i denne sal vedtagne forslag om fremrykning af reguleringstidspunktet for dagpengesatsernes maksimum.

Den individuelle maksimumsgrænse er fastsat ud fra den betragtning, at den normalt vil give nogenlunde fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Baggrunden herfor er den regel, at der er visse særlige udgifter forbundet ved at gå på arbejde i forhold til ledighed: transportudgifter, ekstraforplejning, arbejdstøj, dyrere indkøb m. v. Maksimumsgrænsen skal endvidere medvirke til, at initiativet til at skaffe sig arbejde bevares, idet det er en betingelse for at oppebære dagpenge, at man i øvrigt stiller sin arbejdskraft til rådighed for markedet, hvis det har brug for den.

Regeringen mener derfor ikke, at man kan have regler om, at en arbejdsløs skal have lige så meget udbetalt i dagpenge, som han ellers tjener ved sit arbejde . . .

(Afbrydelse fra tilhørerpladserne).

Formanden:

Afbrydelser er ikke tilladt.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

. . . Jeg skal i øvrigt oplyse, at merudgiften for staten ved gennemførelse af den foreslåede ændring vil være omkring 400 mill. kr. ved en ledighed på 3 pct. og 550 mill. kr. ved en ledighed på 4 pct.

Jeg må sammenfattende sige, at jeg ikke har megen sympati for de fremsatte forslag, hverken for forslaget vedrørende overføring af arbejdsanvisning og kontrol til arbejdsløshedskasserne eller for SF-forslaget om ændring i betingelserne for at få arbejdsløshedsunderstøttelse.

Særlig med hensyn til tilbageføring af anvisning og kontrol til kasserne skal jeg

bemærke, at folketinget nok vidste, hvad det gjorde, da det foretog den ændring, som blev vedtaget i 1968. Der blev dengang ikke lagt skjul på, at det ville betyde en merudgift for det offentlige, men lovgivningsmagten vedtog altså alligevel ændringen. Det gjorde man ud fra væsentlige samfundsmæssige hensyn, ikke mindst hensynet til at gennemføre den højest mulige beskæftigelse, og derfor lod man det offentlige påtage sig de udgifter, der var forbundet med at gøre arbejdsformidlingen til et samlet landsdækkende system.

Jeg finder ingen anledning til at foretage en ændring af den arbejdsformidlingsstruktur, som snart har været under udfoldelse i 5 år. Men jeg er på den anden side klar over, at vi ikke inden for dette relativt korte spænd af tid har gjort arbejdsformidlingssystemet tilstrækkelig godt i alle henseender, og det er da muligt og i øvrigt temmelig sikkert, at samarbejdet imellem AF-kontorerne og arbejdsløshedskasserne, der jo alt i alt har været godt, kan gøres endnu bedre. Jeg er ganske åben for tanken om sådanne muligheder for forbedringer inden for rammerne af de eksisterende arbejdsformidlingskontorer og for, at det bliver nøje undersøgt.

Jeg kan i øvrigt i denne forbindelse oplyse, at jeg netop fra LO har modtaget en henvendelse med en opfordring til at forbedre dette samarbejde imellem AF-kontorerne og arbejdsmarkedets organisationer.

Må jeg så til sidst foreslå, at forslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget, og det er i øvrigt mit håb, at der kan komme noget positivt ud af dette udvalgs overvejelser, særlig med hensyn til de bedre samarbejds muligheder, som vi til enhver tid har brug for, også i denne sal.

Erling Dinesen (S):

Må jeg allerførst sige, at den nugældende ordning om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsformidling som bekendt er kommet til verden på grundlag af et omfattende udvalgsarbejde, som fagbevægelsen og arbejdsløshedskasserne selv ønskede iværksat. Der var i dette udvalg enighed om den lovgivning, der blev gennemført, og som senere er forbedret. Den betød væsentlige forbedringer hvad angår kontingentet til arbejdsløsheds kasserne og understøttelsens højde.

[Erling Dinesen.]

Ændringen betød også, at der i dette udvalg var tilslutning til, at den offentlige arbejdsanvisning skulle varetage den fremtidige arbejdsformidling og den kontrol, som mange fagforeninger i øvrigt i forvejen havde overladt til den offentlige arbejdsanvisning.

Så vil jeg gerne føje til, at der ikke i disse principielle ændringer lå nogen kritik af det arbejde med arbejdsanvisningen, som de lokale fagforeninger havde udført. Forholdet er i øvrigt også det, at en betydelig del af arbejdsformidlingens medarbejdere ved nyordningen blev rekrutteret fra fagbevægelsen.

Hovedformålet med ændringerne i arbejdsformidlingen var at etablere en ordning så nogenlunde svarende til den, vi kender i Sverige, med nye muligheder for at varetage vigtige arbejdsmarkedspolitiske opgaver på det lokale plan.

Jeg er meget vel klar over, at der har været rettet kritik mod den offentlige arbejdsformidling. Det må vel også erkendes, som arbejdsministeren nævnte det, at den udbygning og modernisering af arbejdsformidlingen, som er påbegyndt, men endnu ikke gennemført, spiller en rolle i denne sammenhæng. Det er som bekendt især af økonomiske grunde, udbygningen endnu ikke har fundet sted. Der foreligger endelige planer, eller der forelå i alle tilfælde endelige planer om en sådan udbygning og modernisering, og jeg regner med, at der vil være mulighed for at realisere dem.

Så vil jeg i øvrigt gerne, fordi det har man ikke rigtig, synes jeg, øje for i den debat, der foregår omkring arbejdsformidlingen, understrege, at selve spørgsmålet om arbejdsformidling og kontrol jo kun er en lille del af de opgaver, som arbejdsformidlingen og arbejdsmarkedsnævnene ud over landet har. Det er klart, at hovedopgaven må være at sikre den arbejdssøgende det bedst mulige arbejde, men herudover må arbejdsformidlingen løse en lang række vigtige samfundsopgaver. Det gælder f. eks. erhvervsvejledningen, som i stadig stigende omfang også er nødvendig for den voksne arbejdskraft. Det gælder spørgsmål om rejsehjælp og bolig-hjælp; det gælder spørgsmål om specialarbejderuddannelse, omskoling og efteruddan-

nelse; det gælder hjælp til handicappede og ældre, som skal sikres et nyt job på arbejdsmarkedet.

Lad mig bare i denne sammenhæng nævne, at arbejdsformidlingen i det sidst forløbne regnskabsår har formidlet ca. 11.000 ikke-forsikrede arbejdere til uddannelse på specialarbejderskoler, har anvist 2.793 lærepladser og har placeret over 6.000 erhvervs-hæmmede på det private arbejdsmarked. Det er hævet over enhver tvivl, at en del af de mennesker, jeg her har nævnt, uden arbejdsformidlingens bistand ville være havnet som invalidepensionister eller under anden offentlig forsorg. Hertil kommer så, at kontorerne har bidraget til, at 1.300 arbejdere er gået ind i omskolingsforantaltninger.

Jeg kunne herudover nævne spørgsmålet om beskæftigelsesanalyser, assistance i forbindelse med egnsudviklingspolitikken, og endelig vil jeg da gerne gøre opmærksom på, at den sociale bilstandslov, som vi for tiden behandler her i folketinget, vil give arbejdsformidlingen og det apparat, som er knyttet hertil, arbejdsmarkedsnævnene, meget store fremtidsopgaver.

Ud over det, jeg her har nævnt, er der en række andre opgaver, som er knyttet til arbejdsformidlingen, og derfor vil det efter min opfattelse være uforsvarligt at nedlægge de lokale arbejdsformidlingskontorer og de arbejdsmarkedsnævn, som skal koordinere og aktivisere den lokale arbejdsmarkeds-politik, sikre, at man alle steder i landet får så høj en beskæftigelse som overhovedet muligt.

Når dette så er sagt, vil jeg da gerne føje til, at jeg er bekendt med, at der i betydeligt omfang sker arbejdsanvisning direkte fra de lokale fagforeningskontorer, bl. a. fordi et meget stort antal arbejdsgivere ringer og spørger efter bestemte personer, som man tidligere har beskæftiget, og som man ønsker at genansætte. Det er en anvisning, som ikke er tilladt efter loven, som den er formet i dag, men spørgsmålet er, om det ikke var hensigtsmæssigt at legalisere denne form for arbejdsformidling. Der er jo sket en vældig udbygning og strukturændring i fagbevægelsen siden 1968, hvor denne lov blev vedtaget, og mange fagforeninger vil utvivlsomt på fuldt forsvarlig vis kunne påtage

[Erling Dinesen.]

sig disse opgaver sideordnet med den offentlige arbejdsformidling.

Jeg synes godt, man kan overveje dette spørgsmål, selv om jeg ikke tror på, at staten af den grund kan spare særlig mange penge. Man taler om, at der kan spares ca. 100 mill. kr. Det er højst 20, det drejer sig om for de opgaver, som har direkte med arbejdsformidling og kontrol at gøre.

SF's forslag indeholder ud over forslaget om arbejdsformidlingens overgang til fagbevægelsen andre bestemmelser, bl. a., at arbejdssøgende ikke er pligtige til at modtage anvist arbejde, hvis der er urimelig langt fra bopæl til arbejdsplads, eller hvis der skal skiftes bopæl. Jeg vil bare sige, at det ikke er normalt, at anvisning sker på disse vilkår, men jeg vil da gerne være med til i udvalget at undersøge, om vi kan finde smidigere regler end de regler, der gælder i dag, og som arbejdsløsheds-kasserne og fagbevægelsen jo selv har været med til at udforme. Det er nemlig tilfældet.

Det er også foreslået, at arbejdssøgende ikke må anvises til arbejde mellem kl. 20 og kl. 05, medmindre det drejer sig om særlig samfunds-nødvendig virksomhed. Jeg vil gerne sige, jeg er meget betænkelig ved noget sådant, fordi det er et direkte indgreb i de kollektive overenskomster, og jeg synes nok, vi adskillige gange herinde har fået besked på, at dem skal vi holde fingrene fra.

Så er det foreslået, at der ved anvist arbejde mindst skal betales løn svarende til den løn, der gælder for den pågældendes hidtidige fagområde. Her vil jeg gerne sige, at der altid skal ydes overenskomstmæssig løn, det kan der ikke være tvivl om, de regler gælder også i dag. Skal man gå videre i overensstemmelse med det, der nu foreslås, tror jeg nok, vi bliver suilet over for et hav af problemer, og det må da vist undersøges meget grundigt først.

Spørgsmålet om fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under uforskyldt ledighed tror jeg ikke man kan klare så let, som SF foreslår det. Jeg tror for det første ikke, man kommer uden om en overgrænse. For mange er der meget store udgifter forbundet med at udføre et arbejde, og dertil kommer så, at disse udgifter varierer meget stærkt for de enkelte lønmodtagere. Jeg synes nok, jeg har grund til at understrege, at det var

et afgørende fremskridt, vi opnåede med 90 pct.s reglen. Vi fik en væsentlig bedre understøttelsesordning, end vi hidtil havde haft. Jeg erkender, at der er mangler ved systemet, som vi er parat til at diskutere, det gælder navnlig den sene regulering af dagpengesatsen, navnlig med de ganske betydelige prisstigninger, som vi jo har oplevet igennem de sidste måneder. Vi er positivt indstillet over for en drøftelse af det problem her, og vi kan drøfte det nærmere i udvalget.

Lad mig endelig sige om SF's forslag, at man jo ikke vil have arbejdsformidlingskontorerne nedlagt, man vil have dem overtaget af fagbevægelsen, fordi man, som det siges, så kan råde over den nødvendige viden på det sociale og juridiske område. Det lyder meget kønt, men så vidt jeg kan se også meget naivt, og jeg tror, fagbevægelsen vil betakke sig for at skulle overtage arbejdsformidlingskontorerne og dermed forpligte sig til at løse de opgaver, som i dag påhviler arbejdsformidlingskontorerne, og som vi allerede har nævnt en del af. Den eneste forklaring, jeg kan finde på dette forslag, er, at SF åbenbart er skræmt fra vid og sans over, at kommunisterne nu også er repræsenteret i folketinget.

Bay (FP):

Jeg skal på mit partis vegne takke for det af hr. Freddy Madsen m. fl. fremsatte forslag. Vi ser gerne i min gruppe, at arbejdsformidlingens kolossalt dyre apparat føres bort fra de offentlige kasser. Vi ser her ikke en dobbeltadministration, men en tredobbeltdadministration, der efter min mening er meget, meget overflødig, og som er alt, alt for dyr.

Nu bliver det nævnt, at der kun kan spares 20 mill. kr., men ikke desto mindre står der i anmærkningerne til finanslovsforslaget for 1974-75, at hele apparatet koster lige ved 90 mill. kr. Det nævnes samme sted, at man har skaffet arbejde til 220.000 mennesker. Det får jeg til at blive til 400 kr. pr. anvist arbejde. Det var vist en god forretning at få privat, hvis det kunne lade sig gøre at få så mange penge ind for hver.

Hver gang det offentlige overtager kontorer, så har vi vor gode engelske ven Parkison med i billedet med det samme, for der er nemlig ikke ret megen respekt for de offent-

[Bay.]

lige midler. Man har ikke ret megen respekt for skatteyderne, der skal skaffe disse midler. Jeg har i Esbjerg set, at arbejdere stiller deres træsko udenfor i regnvejret, fordi konen derhjemme har opdraget dem godt og forbudt dem at trampe ind på smukke tæpper i et par snavsede træsko. Spørgsmålet melder sig uvilkårligt: kan arbejdere ikke lide gulvtæpper, kan de ikke lide smuk malerkunst på væggene? Jo, selvfølgelig, men de vil helst have det hjemme. Når man bruger pengene offentligt, afskærer man imidlertid arbejdere fra at få disse smukke og dyre ting i hjemmene. Igen et bevis for, at man gang på gang, når det offentlige skal tage sig af noget, skal gøre tingene langt flottere, langt smukkere end de jævne skatteydere nogen sinde får råd til at have det derhjemme. Igen en hån imod skatteyderne.

Derfor vil vi gerne sammen med forslagsstillerne medvirke til at føre arbejdsanvisningen tilbage til fagforeningerne. Mange, mange arbejdsgivere ved, at når de ringer til fagforeningen og skal bruge 2 eller 3 mand til de og de opgaver, så får man 2 eller 3 mand der kan disse ting, for så vidt der er nogen at anvise overhovedet. Hvorimod arbejdsformidlingen bare sender 3 mand af sted uden nogen sinde at undersøge, om de kan udføre opgaven, og om de vil gøre det.

Jeg har adskillige beviser herpå, både på mine egne arbejdspladser og andre steder fra. Et af de værste eksempler, jeg har været udsat for, var, da en landarbejder blev sendt 15 km for at få arbejde på et savværk. Vedkommende arbejdsgiver havde ganske vist henvendt sig, men havde henvendt sig om en fuldt uddannet savskærer, der skulle være førstemand på pladsen. Til sådan et arbejde sendte arbejdsformidlingen en almindelig landarbejder, der aldrig nogen sinde har arbejdet på et savværk. Sådan noget ville aldrig ske, hvis arbejdsanvisningen skete fra fagforeningerne.

Jeg har talt med fagforeningsledere, der oven i købet har erklæret sig positivt indstillet til at overtage kontrolapparat også for så vidt angår uorganiseret arbejdskraft. Jeg ved godt, hvad tanken hermed er, men det vil jeg overlade til fagforeningens administration, når den tid kommer. De fagforeningsledere, jeg kender, har været positivt

indstillet i dette spørgsmål, og det vil jeg herfra rette en tak for.

SFs forslag kan jeg på mit partis vegne pure afvise, for så vidt jeg kan se, spares der intet som helst. Så vidt jeg kan se, er det heller ikke meningen at spare. Det er meningen, at alle disse mennesker skal blive siddende i de dybe lænestole med fødderne dybt begravet i de tykke tæpper. Det er ikke vor hensigt at medvirke til noget sådant. Det bestyrker den anelse, jeg har haft i de senere år, at forbogstaverne SF ikke længere står for socialistisk folkeparti, men for statsansatte funktionærer. Der skal lefles lidt for dem, tror jeg, med dette forslag. Man er simpelt hen bange for visse ting.

Vi vil pure afvise SFs forslag men i øvrigt anbefale, at man tager forslaget fra hr. Freddy Madsen m. fl. op til velvillig behandling i udvalget.

Brøndsted (V):

Arbejdsformidlingen har nu virket i 5 år, og der kan jo altid være grund til, når noget nyt og ret omfattende er startet, at benytte lejligheden til at se på, hvordan man vurderer det arbejde, der udføres, og vurdere, om der er ændringer, der med fordel kunne foretages.

Hvis man følger debatten omkring arbejdsformidlingen siden dens start, må man jo sige, at kritikken var meget stærk, da disse arbejdsformidlingskontorer blev oprettet. Man må også sige, at det var mange ting, man stykkede sammen og skulle prøve på at få til at fungere under ét, og der kunne sikkert være megen grund til den kritik, der dengang blev rettet mod arbejdsformidlingen. Men vi må da også sige, at kritikken i årenes løb er blevet mindre — og det fra alle sider, såvel fra arbejdssøgere som fra arbejdstagere. Tilfredsheden med den måde, hvorpå arbejdsformidlingen fungerer, er selvfølgelig meget forskellig fra sted til sted, men man har ikke den usikkerhed over for, hvad det er, dette nye, og man hører altså heller ikke mere den kritik, der var fremme i begyndelsen.

De forslag, der er sat til forhandling her, rummer heller ikke noget ønske om at nedlægge det hele. Det fremgår af hvad der allerede er sagt, at de opgaver, arbejdsanvisningen har, er mangfoldige. Jeg tror, det i høj

[Brøndsted.]

grad er vigtigt at opfylde formålsparagrafen i loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. Det er også meget vigtigt, at dette arbejde bliver udført af et system, der, som der står i § 1, er neutralt og skal betjene såvel arbejdssøgere som arbejdsgivere, ligesom det er alle erhverv og alle stillingsgrupper, der skal tilgodeses i det arbejde, der udføres.

Jeg mener også, at det er meget vigtigt, at vi inden for dette arbejdsfelt har tilsyn med arbejdsløshedsforsikringen, at vi har erhvervsvejledningen, som den foregår ifølge lov nr. 117 af 3. maj 1961, at vi har godkendelsen af lærekontrakter, at vi har samarbejde med revalideringscentre — jeg tror, det er en meget væsentlig ting — og endelig at vi har uddannelse af specialarbejdere, efteruddannelse og hvad der i øvrigt foregår inden for det vældig store arbejde med uddannelse og omskoling. Jeg tror, vi skal se i øjnene, at dette arbejde hænger naturligt sammen med anvisningen.

Jeg tror, at selve dette, at man kommer for at få anvist arbejde, mange gange kan være anledning til, at man bliver gjort opmærksom på, at problemerne måske kan løses ved, at man i stedet for får tilbud om nyuddannelse, omskoling, hvorved problemerne kan løses på en bedre måde. Derfor er det rigtigt, at man har ladet dette være en helhed, at man har prøvet på at lade det være en service for den, der er i en speciel arbejdssituation, at det ikke kun er noget, der gælder for den, der er i en arbejdsløshedssituation. Det giver kontakter, og jeg tror, det mange steder virkelig fungerer som en kontakt, som et serviceorgan. Jeg mener altså, at med den stigende sikkerhed og tryghed, der er etableret i systemet, er der mulighed for at bygge videre.

Det næste, der må komme ind i billedet, er spørgsmålet om, hvorvidt administrationen er rigtig. Som det blev sagt af hr. Erling Dinesen, har man hele vejen igennem stadig ændret ved den opbygning, man har haft af

kontorerne, og mig bekendt er man netop i øjeblikket i gang med en yderligere ændring, hvorigennem man skulle få en mere effektiv administration, sådan at det blev bedre for alle parter.

Endelig er der vel også grund til at se på, om arbejdsmarkedsnævnene fungerer tilfredsstillende. De er sammensat af 5 repræsentanter for arbejdstagere og 5 for arbejdsgivere og 5 fra amtet. Det er mit indtryk, at mange steder er disse arbejdsmarkedsnævn ikke særlig aktive og fungerer ikke allerbedst. Jeg tror, det ville være ønskeligt, at man virkelig brugte dette organ eller måske fik ændret dette organ, sådan at det blev et mere aktivt organ, der var med til ikke alene at godkende og rapportere men også at se på, hvordan arbejdet forløber, og virkelig kritisk rette de ting, som kan rettes langs ad vejen.

Jeg tror stadig væk, at vi har mulighed for at lære noget ved bl. a. at se på, hvordan man får det til at fungere i den svenske ordning, måske ikke så meget selve opbygningen, men en hel del af funktionsformerne og funktionsmåden.

Jeg vil meget stærkt støtte de forhandlinger, der skal være i udvalget. Venstre vil gå positivt ind i forhandlinger, hvor vi skal prøve på at få urimelighederne, de uheldige ting fjernet, men vi vil ikke gå ind for, at dette er noget, der skal deles eller ophøre. Vi vil prøve på igennem udvalgsarbejdet at se, om der er mulighed for større deltagelse, større aktivitet, og vi vil også være med til at se på, om arbejdsformidlingen måske kan placeres lidt anderledes. Man møder jo arbejdsanvisningen som lidt af et selvstændigt organisationsorgan uden kontakt med alle andre amtslige organer. Der var måske på flere områder grund til at undersøge, om der kunne være større harmoni imellem det arbejde, der foregår i arbejdsanvisningen, og det arbejde, der i øvrigt udføres i amterne for på den måde måske at få en større medleven og en større aktivitet.

Venstre vil ikke gå med til en ændring, en

[Brøndsted.]

spaltning, men vi vil gå med til, at vi efter 5 års arbejde vurderer, hvad der kan gøres anderledes, og hvad der kan gøres bedre.

Elmholt (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Erik Hansen, er forhindret i at være til stede, skal jeg fremkomme med vore principielle synspunkter med hensyn til de fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Vi ønsker principielt at fastholde aftalen og loven fra juni 1968. Betingelsen var dengang, da man vedtog de højere satser for arbejdsløshedsdagpenge, at anvisning overgik til offentlig myndighed, og vi finder ikke, at de erfaringer, man har gjort i de forløbne år, opfordrer til en ændring af denne principbeslutning.

Men ligesom andre talere vil jeg 'også gerne føje til, når dette er fremhævet, at alt har vel heller ikke på dette område fundet sin endelige form. En justering hen ad vejen vil det være rimeligt skal finde sted, og jeg skal heller ikke bestride, at der kan findes tilfælde, hvor der burde liberaliseres. Derfor må vi afvise de to forslag principielt, men er parat til at se på enkeltheder i de fremsatte forslag.

Først og fremmest må vi se, om det vil være muligt at rationalisere inden for arbejdsformidlingen, om der kan spares blanketter, om vi kan formindske brugen af skemaer, om vi kan spare på behovet for arbejdskraft. Vi vil stærkt fremhæve, at sådan en rationalisering også skal indebære en reel besparelse. Det er ikke et ønske om større kontorer, det er et ønske om, at vi udfører de samme opgaver med mindre ressourceforbrug. Derfor har det glædet mig, at ministeren har givet tilsagn om, at man vil se på samarbejdsproblemerne og andre problemer under udvalgsarbejdet. Det er jo ganske naturligt, at det bliver i arbejdsmarkedsudvalget, dette samarbejde skal foregå.

Jeg vil slutte med at spørge ministeren, hvor langt man er kommet med strukturrationaliseringen. Jeg har forstået det sådan, at man skulle nå til, at der skulle være ét hovedkontor i hvert amt inden for arbejdsformidlingen, og at man skulle kunne nå dette inden kommunalvalget i 1974. Jeg vil gerne høre, hvor langt er man kommet i

dette arbejde, og hvilke planer man har for dets videreførelse.

Også det radikale venstre vil meget gerne medvirke til at se på de mange problemer, der har meldt sig på dette område i de fem år, der er gået siden loven blev vedtaget, også som led i den almindelige politik, som folketinget arbejder med, hvor man prøver på at rationalisere og mindske ressourceforbruget. Denne hovedbetragtning må også gælde inden for det område, vi behandler her i dag.

Simonsen (KF):

Forslaget om at føre arbejdsformidlingen tilbage til fagbevægelsen er efterhånden en god gammel kending i denne sal. Vi plejer at have en debat herom en gang i hver folketingssamling. Der er bare den forskel i forhold til tidligere år, at nu er det to partier, der fremsætter forslag. Det bliver det faktisk ikke rigtigere af. Jeg skal ikke bruge tid på at udrede forskellen mellem de to forslag, det har de to partier måske tilstrækkeligt besvær med selv, men jeg vil til gengæld gerne takke arbejdsministeren for en meget grundig redegørelse for baggrunden for arbejdsformidlingen og for det system, vi har i dag. Netop fordi der på en så, lad mig have lov til at sige forenklet facon bliver ført en argumentation imod den arbejdsformidling, som er opbygget, synes jeg, der er behov for at få hele den saglige baggrund trukket op.

Der er to ting, der for mig er afgørende omkring arbejdsformidlingen. Det ene er dette, at man ligesom forfalder til at tro, at man kan spare de 88 mill. kr. ved at flytte arbejdsformidlingen over til fagbevægelsen, som hr. Bay og andre har været inde på. Det kan man jo ikke, for langt de fleste af opgaverne er andre opgaver end dette at formidle. Jeg ved ikke, om forslagsstillerne og hr. Bay f. eks. har forestillet sig, at fagbevægelsen nu skulle overtage formidlingen uden nogen kompensation fra det offentlige. Jeg er helt overbevist om, at hvis der skulle blive et flertal engang i dette folketing for at føre arbejdsformidlingen tilbage, så vil der få dage efter ligge et krav fra fagbevægelsen om, at nu skal den have administrationshonorar for at udføre den opgave, som staten tidligere har udført. Der er intet at spare på dette område.

[Simonsen.]

Må jeg dernæst sige, at arbejdsformidlingens etablering er jo et led i en helhedsløsning, som blev lavet i slutningen af 1960'erne, således som ministeren har trukket det op. Dengang man fastslog, at staten skulle overtage den største del af forpligtelsen i forbindelse med arbejdsløshedsunderstøttelse, ja, da blev man i samme forbindelse enig om, at arbejdsformidlingen skulle overgå til det offentlige.

Nu talte bl. a. hr. Bay meget om den besparelse, der lå i overflytningen til fagbevægelsen, ud fra den almindelige opfattelse i fremskridtspartiet af, at jo mere vi kan afskaffe, jo bedre. Men det er nu vigtigt at prøve at gå lidt bag problemerne og se, hvordan den egentlige sammenhæng er. Hvis man skulle følge hr. Bays argumentation her, så måtte konsekvensen i virkeligheden også være, at fagbevægelsen selv sørgede for at dække arbejdsløshedsunderstøttelsen. Hr. Bay kan vel ikke forestille sig, at det danske samfund skal yde — og det er der heldigvis enighed om i dette ting — måske 600-700 mill. kr. om året i understøttelse uden at have nogen som helst indflydelse på kontrol og anvisning af de mennesker, der er meldt arbejdsløse. Det ville dog være den mest besynderlige form for styring og organisation, man kunne opleve. Derfor er det overdrevet, når hr. Bay taler om det, man kan spare. Det kan kun være relevant, såfremt man er konsekvent og siger: så skal fagbevægelsen også selv klare de andre ting.

Der er blevet henvist til arbejdsformidlingens målsætninger, og jeg skal ikke gentage det, men der er én ting, som jeg også husker fra debatten i sin tid om loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring: begrebet aktiv arbejdsmarkedspolitik. Det er jo overskriften på det, arbejdsformidlingen skal leve op til. Og vi må vel nok konstatere, at vi i dette samfund ikke helt har lært at føre det, man kan forstå ved en aktiv arbejdsmarkedspolitik, således at alle kan være i arbejde hele tiden på den bedst mulige måde. Stivhed er det, man får, hvis man skal føre formidlingen tilbage. Bevægelighed er det, vi har chancen for, når vi bevarer det nuværende system. Nu vel, det har ikke fungeret som det skulle, og det skal jeg komme tilbage til, men det er dog ikke et argument for at ændre det tilbage til et system, som

under alle omstændigheder i sit princip var så stift, at det ikke har nogen mulighed for at bruges som et redskab i det, man kalder aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Det kan virke lidt paradoksalt, når man fra de partier, som er forslagsstillere her, ønsker arbejdsanvisningen bragt tilbage. For det, der jo i virkeligheden sker, er, at de mennesker, der bliver arbejdsløse, fordi et arbejde er forsvundet, men som ikke har nogen fysiske problemer på nogen måde, ja, de kan selvfølgelig lige så godt anvises arbejde gennem fagbevægelsen, det er klart, men hvad med de handicappede, hvad med de midaldrende og ældre, hvad med alle dem, som er i en branche, som det er umuligt at finde beskæftigelse i, og som derfor skal omskoles til et andet job? Det er jo alle dem, der kommer i vanskeligheder, hvis man fører arbejdsformidlingen tilbage til fagbevægelsen. Det er netop over for de svage, arbejdsformidlingen skal komme ind som det centrale. Derfor virker det egentlig paradoksalt, at det netop er fra SF og kommunisterne at forslagene kommer frem.

Må jeg sige om selve arbejdsformidlingen og den måde, den fungerer på, at jeg skal langt fra plædere for, at tingene er perfekte i dag. Men jeg mener til gengæld, at vi har en forpligtelse til at bidrage til, at dette system kommer op at stå. Der er talt om rationalisering, effektivisering osv., og det kan jeg da være enig i, men der er en ting, jeg har fornemmelse af at der er noget i vejen med omkring arbejdsformidlingen, og det vil jeg gerne høre arbejdsministerens kommentar til. Det er spørgsmålet, om man ikke er bundet i et hav af restriktioner fra centralt hold — her tænker jeg primært på arbejdsdirektoratet — således at man i virkeligheden ikke rigtig kan få tingene til at fungere ude omkring, om det arbejdsmarkedsnævn, som skulle have en central placering sammen med arbejdsformidlingskontorerne, ikke føler sig i en spændetrøje, således at det er derfor, det ikke er kommet til at fungere, som flere har været inde på. For vi må nok konstatere, at arbejdsmarkedsnævnene ikke er kommet til at fungere i tilstrækkeligt omfang. Var det ikke en ide at gennemføre et reelt decentralt princip og give disse arbejdsformidlingskontorer nogle rammebetingelser, som de skulle administrere deres opgave inden for? Så var det deres ansvar at søge at

[Simonsen.]

leve op til den målsætning, der ligger i loven om arbejdsformidling, i samarbejde med arbejdsmarkedsnævnene. Vi skal have disse ting til at fungere, således at de kan blive det redskab, som der i folketinget i hvert fald tidligere har været bred enighed om at de burde være.

Jeg er meget bange for konsekvenserne, hvis man, fordi man ikke har støttet systemet og derfor ikke har fået det til at fungere rigtigt, nu begynder at undergrave det ved at give dispensationer, derved at man siger: ja men fagbevægelsen må formidle ved siden af. Det mener jeg ville være meget, meget farligt. Der kan være nogle særømråder, hvor jeg mener man skal være lempelig med hensyn til at lukke op. Vi har jo tidligere haft eksempler med dispensationer for bagere, sømænd osv., som har helt specielle forhold, og hvor mange forhold taler for, at de får lejlighed til selv at anvise arbejde. Men jeg må sige, at for de store, brede områder har jeg svært ved at forestille mig, hvorfor der skulle være en sådan adgang.

Jeg kan nævne et andet punkt, hvor jeg også mener at der kan være basis for en fleksibel politik, og det er i forholdet til vikarbureauerne. Jeg ved godt, at det er et uartigt ord i mange kredse, men jeg mener, det er vigtigt at gøre os klart også ud fra en arbejdsmarkedspolitisk målsætning, at den arbejdskraft, der lader sig anvise arbejde gennem vikarbureauer, den ønsker ikke at være til rådighed for arbejdsmarkedet permanent, men ønsker netop det kortvarige ophold på arbejdsmarkedet, og det er kun vikarbureauerne, der kan løse denne opgave. Lad os dog erkende, at der er nogle sær-opgaver, som kun kan løses af specialbureauer; men det store område mener jeg det vil være meget farligt at lave mere lempelige regler for.

Det, det drejer sig om her, er at vi får arbejdsformidlingssystemet op at stå, giver det mulighed for at fungere, såvel arbejdsformidlingskontorerne som arbejdsmarkedsnævnene, så vi kan leve op til den målsætning, vi vedtog i forbindelse med lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring i 1970. Vi er parat til at se på, hvordan vi kan støtte det, men vi er ikke parat til at lempe på selve hovedprincippet vedrørende

arbejdsformidlingen. Det ønsker vi at holde fast ved.

Derfor må vi afvise forslagene fra SF og kommunisterne. Jeg skal kun sige om de specifikke forslag fra socialistisk folkeparti, at her kan vi helt henholde os til den besvarelse, som arbejdsministeren har givet.

Iversen (CD):

Jeg vil gerne sige tak til arbejdsministeren for en grundig redegørelse. Det er naturligt at understrege, synes jeg, at den lov, der er gældende for arbejdsanvisning, blev forberedt og forelagt af en tidligere socialdemokratisk regering. Der kom et valg imellem, men lovforslaget blev genfremsat af den følgende VKR-regering og blev vedtaget med stort flertal. Senere er der foretaget en del hensigtsmæssige justeringer. Loven blev til, bl.a. fordi det system, man anvendte før 1969-loven, ikke var tilstrækkelig effektivt. Det var upraktisk, og det var tilsyneladende meget vanskeligt at anvise på tværs af de faglige skel. Jeg vil minde om, at før lovforslagets fremsættelse i sin tid førtes forhandlinger med arbejdsmarkedets parter, så de rimelige hensyn, der burde og skulle tages, blev altså taget. Det er altså ikke en lov, der er presset ned over hovedet på nogen. Der blev under forhandlingerne, så vidt jeg har kunnet konstatere, taget hensyn til de implicerede parter og taget hensyn til de argumenter, man havde at fremføre.

Fungerer det da så dårligt, at en tilbageførsel til situationen før 1969 eller en vidtgående ændring skulle være påkrævet? Vel, som udviklingen skrider frem, vil justeringer vel nok være hensigtsmæssige og naturlige. Men lovens målsætning er efter min opfattelse stadig væk i orden. Jeg tror, loven fungerer hensigtsmæssigt efter sit formål. Det var bl.a. hensigten at skabe en neutral formidling. At det så tager tid at indføre et nyt system, det er vist før set i historien, og det tror jeg ikke man kan ændre på. Som bekendt skal der mindst to parter til at samarbejde. Ikke alle virksomhedsledere er lige fleksible. Der findes vel også en og anden fagforeningsformand, der måske er lidt kantet; det kan vel også være tænkeligt, at en arbejdsformidlingschef kan synes at være kantet eller mangle fleksibilitet. Men mennesker er nu engang forskellige, og hvor

[Ivørsen.]

mennesker er involveret, forekommer der fejl.

Jeg kan udmærket forstå, at den, der står uden arbejde og altså er i den situation at skulle søge nyt, er særlig sensibel. Men disse forhold ændres vel ikke ved at føre loven tilbage, hverken helt eller delvis.

Det siges i bemærkningerne til det kommunistiske forslag, at man kynisk og brutalt har kostet arbejdskraften rundt i landet. Det er sandelig meget stærkt sagt, synes jeg nok. En sådan bemærkning lyder for mig snarere, som om forslagsstillerne er ude med den store røde pensel for at male slagord på Christiansborg.

På centrum-demokraternes vegne kan jeg ikke anbefale at stemme for forslagene, men skulle der være behov for justeringer — og det er naturligt at der er det, og at det tages op — vil vi se på det med den største velvilje i udvalget.

Aage Frandsen (SF):

Med hensyn til de to forslag, som vi behandler i dag, hvoraf jeg er forslagsstiller til det ene, skal jeg til de bemærkninger, der er faldet, sige for det første, at den lov, som vi har i øjeblikket omkring arbejdsformidlingen, er en lov, der blev vedtaget i 1968. Den blev vedtaget af venstre, de konservative og de radikale, mens socialistisk folkeparti stemte imod og socialdemokratiet afholdt sig fra at stemme. Det vil sige, at når arbejdsministeren nu siger, at folketingsretten nok vidste, hvad det gjorde i 1968, gælder det altså også for socialistisk folkeparti, da vi stemte imod forslaget.

Med hensyn til det, der er foregået siden, har socialistisk folkeparti både fremsat forslag om en langt bedre dækning — det var i folketingsåret 1971-72, da vi fik de nuværende dagpengesatser med 90 pct., hvor vi netop var imod de 90 pct., vi mente det skulle være 100 pct. — og om, at der ikke skulle være loft over understøttelse; vi ønskede ikke noget loft.

Det vil altså sige, at der tale om synspunkter, som vi tidligere er fremkommet med, og det samme gælder i spørgsmålet om arbejdsformidlingen, hvor vi også i folketingsssamlingen 1971-72 havde et forslag om, at arbejdsformidlingens kontrol skulle være hos fagbevægelsen. Det er derfor også gan-

ske rigtigt eller næsten rigtigt, når hr. Simonsen siger, at vi er vant til at se den slags forslag i folketingsretten, netop fordi SF plejer at fremsætte den slags forslag. Det husker hr. Simonsen udmærket godt, men hr. Erling Dinesen har åbenbart glemt det, når hr. Erling Dinesen henviser til, at SF er begyndt at komme med sådanne synspunkter nu.

Det er synspunkter, vi er kommet med, også mens hr. Erling Dinesen var arbejdsminister, og vi mødte ikke nogen som helst lydighed hos arbejdsministeren på det tidspunkt. Der er en lille smule åbning i dag, når den tidligere arbejdsminister nu siger, at der kan være tale om at give dispensationer, sådan at nogle af de fagforeninger, der reelt fører en arbejdsformidling, måske også skulle have lov til at gøre det formelt. Det er den første åbning, vi har hørt fra hr. Erling Dinesen. Den slags åbninger hørte vi ikke tidligere, da hr. Erling Dinesen var arbejdsminister.

Jeg vil sige om vores forslag, at dér er der åbenbart nogle, som argumenterer på den måde, at de siger, det er en total tilbageføring til fagbevægelsen; andre har ligesom villet give indtryk af, at der ikke er nogen ændring i forhold til det nuværende.

Derfor vil jeg kort skitsere, at det, vi gør, er at foreslå, at fagbevægelsen lokalt selv skal tage stilling til, hvordan formidlingen skal foregå. Dér kan vi tænke os, at i mange tilfælde vil det blive sådan, at de store fagforeninger naturligvis selv kan foretage, hvad vi kalder den egentlige formidling, mens mindre fagforeninger måske kunne have interesse af, at man foretog formidling i samarbejde; dér var de nuværende kontorer jo hensigtsmæssige at anvende, og de nuværende kontorer skulle derfor naturligvis overtages af fagbevægelsen. Og da de nuværende kontorer jo også bruges til andet — det er fuldstændig rigtigt, flere ordførere har været inde på det — end at formidle arbejdskraft, nemlig i spørgsmål om erhvervsvejledning, revalidering, socialt arbejde og den slags ting, ja, da er det nødvendigt, at denne side af sagen bliver bevaret, og vi mener, at det vil være hensigtsmæssigt — men det overlader vi altså til fagbevægelsen selv at tage stilling til — at det bliver i de nuværende kontorer.

Derfor vil jeg godt sige til fremskridtspartiet ordfører hr. Bay — som siger, at det

[Aage Frandsen.]

forslag, SF har fremsat, duer ikke, for dér sparer man ikke noget — at det er meget vanskeligt at diskutere den slags sager, hvis det udelukkende skal gå på, om man sparer noget eller ikke sparer noget. Der står udtrykkeligt i vores forslag, at vi regner med, at man sparer noget, men det er et sekundært problem for os. Vi regner med, at man sparer på den måde, at en del fagforeninger selv vil kunne foretage den egentlige formidling; det står der udtrykkeligt i bemærkningerne til forslaget. Der står videre, at vi netop ønsker, at samfundet skal varetage det på den måde, at det i hvert fald betaler ydelserne, men ikke varetage det med hensyn til personer. Den del af formidlingens arbejde, som i øjeblikket kan kaldes den sociale side, skal fortsat betales af staten.

Det er altså ikke meningen, at vi lægger forslaget frem på den måde, at det drejer sig om at spare og spare og spare. Tværtimod er vores forslag et dyrt forslag, for fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste koster penge, eller også må samfundet indrette sig sådan, at folk ikke bliver arbejdsløse.

Men hvis det skulle lykkes os at blive enige med fremskridtspartiet, må det altså være ud fra helt modsatte forudsætninger. Skulle det lykkes, ja, så gør det ikke noget, men det lykkes nok ikke, for vi ønsker ikke at skære alle de midler væk, som samfundet i øjeblikket yder til det, vi kan kalde arbejdsformidling. Vi ønsker i høj grad at bevare det, som kan kaldes arbejdsformidlingens sociale side.

Hr. Bay må også have misforstået forslaget, når han siger, at SF er udtryk for statsfunktionærernes parti. Hvad er det for noget sludder? Det, det drejer sig om her, er, at fagbevægelsen overtager det; det er fagbevægelsen, der skal vælge de mennesker; der er så sandelig ikke tale om, at det er nogen, der bliver statsfunktionærer. Jeg tror også, at fagbevægelsen mange steder vil finde ud af, at de kontorer, de har i øjeblikket, er bedre indrettet end dem, som man i øjeblikket har i den offentlige arbejdsformidling. Men selvfølgelig kan man give sig til at omtale et andet forslag end det, der rent faktisk ligger her, når man skal argumentere imod et forslag.

Jeg vil også sige, at grunden til, at vi har fremsat dette forslag, er ønsket om at få

andre ting ind i debatten end bare spørgsmålet om besparelser. Det er nemlig uhyggeligt, hvis det skulle vise sig, at fremskridtspartiets tanker om besparelser her i samfundet som det eneste afgørende er det, man skal diskutere i forbindelse med arbejdsformidlingen.

Grunden til, at vi har rejst spørgsmålet nu, ligesom vi har rejst det tidligere, er, at man rundt omkring i en række fagforeninger er meget utilfreds med den nuværende arbejdsformidling, og at også en del hovedforbund inden for fagbevægelsen har givet udtryk for utilfredshed, senest Dansk Metalarbejderforbund, som klart har sagt, at man ønsker en anden ordning, en ordning, som giver fagbevægelsen formidlingen tilbage i en eller anden form.

Men vi mener altså ikke, det er hensigtsmæssigt at tænke sig, at formidlingen skal tilbage til før 1968, først og fremmest, fordi der i øjeblikket er tildelt formidlingen en række opgaver, den ikke havde tidligere; vi mener, det er hensigtsmæssigt, at man i fagbevægelsen lokalt prøver på at se, hvordan man bedst kan indrette sig. Hvis fagbevægelsen eventuelt finder ud af, at man kan gøre det, ligesom det var førhen, ja, så er det også i orden. Jeg er vidende om, at en række fagforeninger siger: vi vil meget nødig have hele formidlingen, som vi kender i øjeblikket, tilbage, men vil have den egentlige formidling. Det er et spørgsmål om kontrol med den egentlige formidling, det drejer sig om.

Når hr. Simonsen siger, at det virker paradoksalt, at man fremsætter et forslag, som efter hr. Simonsens opfattelse skulle betyde, at man lader de svage i stikken, så er det jo ikke korrekt, fordi vi netop ønsker at bevare disse sikringsordninger, som findes i øjeblikket i formidlingen, og som vi netop ikke ønsker skal nedlægges. Det er derfor, vores forslag ikke betyder, at man kan spare op mod 100 mill. kr., men formentlig betyder, at man kan spare 15-20 mill. kr., som kan kaldes den egentlige arbejdsformidling.

Vi har foreslået i punkt 2, at man ikke kan tvangsansvise folk til arbejde, der betyder bopælsflytning, lang befordringstid eller aften- og natarbejde, dog bortset fra særlige omstændigheder naturligvis, da en brandmand nødvendigvis må ud om natten en gang imellem. Og i punkt 3 siger vi, at der

[Aage Frandsen.]

ikke må anvises arbejde, der betyder, at man går ned i løn i forhold til det tidligere fagområde.

Det er vigtigt at understrege, at uanset hvor formidlingen ligger henne, er der en lov, hvorefter formidlingen skal administreres. Vi har langt større tiltro til, at fagbevægelsens folk vil kunne administrere loven, uanset hvordan den er indrettet, bedre, end vi har set hidtil. Men til trods herfor er det vigtigt at give fagbevægelsen det rygstød at sige, at den form for formidling skal man ikke anvende, man skal ikke anvise folk til den slags arbejde, som vi har set under den nuværende formidling, og som netop var lovmedholdelig.

Det er ikke rigtigt, som det er sagt, at man ikke anviser arbejde langt væk i øjeblikket, og det er jo ikke bare et spørgsmål om de problemer, der opstod for et par år siden, da man anviste murere i Københavnsområdet arbejde i provinsen. Det er måske, fordi det var folk fra Københavnsområdet, der blev anvist til provinsen, at problemet opstod, men man har jo set i mange, mange år, at man er nødt til at anvise folk i provinsen arbejde, der lå langt væk.

Netop i spørgsmålet om egnsudvikling er det et eksempel på, at man ikke har sørget for, at der kom tilstrækkeligt med virksomheder ud i landet, og derfor har anvist folk fra egnsudviklingsområder arbejde andre steder i landet. Derfor er det vigtigt, uanset hvor formidlingen ligger, at man får disse sikringsregler ind, og at man også giver mulighed for, at fagbevægelsen regelret kan anvise et ordentligt arbejde til sine folk.

Det sidste punkt, spørgsmålet om fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, er jo noget, der har været rejst mange gange, og det er noget, der er rejst endnu mere i den senere tid, hvor man har sagt, at det er urimeligt, at folk skal risikere arbejdsløshed på grund af en såkaldt energikrise, men man har altså ikke gjort synderligt ved det. Man siger i øjeblikket, at vi har 90 pct.s dækning med et loft, som vi altså nu har hævet, men det er jo ikke reelt 90 pct.s dækning, det er jo 90 pct.s dækning i forhold til noget, der ligger langt tilbage, og reelt har mange arbejdere, som går arbejdsløse, kun 50-60 pct.s dækning. Derfor er det altså ikke bare et

lille problem, når vi rejser problemet om fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

Vi har et kapitalistisk samfund, hvor man bruger begrebet udbud og efterspørgsel som regulerende faktor, og det gør man både på den ene og den anden måde. Det er også sådan, at en række udefra kommende ting, f.eks. oliekrise og den slags, betyder, at folk bliver kastet ud i arbejdsløshed, uden at de på-nogen som helst måde kan gøre noget for at undgå det. Derfor må det samfund, som ikke sørger for, at folk har fuld beskæftigelse, også sørge for, at folk til gengæld som en mindste ting har fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste.

De bemærkninger, som er faldet i dag, tyder på, at der ikke er megen tilslutning til de principielle tanker, der ligger i vort forslag. Jeg regner med, at de synspunkter, som hr. Bay fra fremskridtspartiet er kommet med, må bero på, at hr. Bay ikke forstår forslagene rigtigt, for hvis det kun drejer sig om at spare hele vejen igennem, så kommer vi ikke ret langt med det, og hvis man ønsker at nedlægge erhvervsvejledningen, revalideringen og alle den slags ting, som i dag ligger i formidlingen, ja, så må vi sige, at vi simpelt hen ikke kan være med til den slags. Det er ikke på den måde, vi ønsker at føre formidlingen tilbage til fagbevægelsen.

Men måske er der mulighed for i hvert fald at diskutere nogle af de ting, f.eks. den stive ordning med, at det er offentlig arbejdsanvisning, vi har i dag. Måske kan vi diskutere den slags ting, og jeg glæder mig i hvert tilfælde over den lille åbning, som var i hr. Erling Dinesens indlæg netop om, at man kunne stadfæste det, som i øjeblikket foregår, ved at fagbevægelsen reelt foretager en formidling, en formidling, som fagbevægelsen foretager, fordi fagbevægelsen jo reelt er bedre til at foretage formidlingen, end de offentlige arbejdsformidlingskontorer har været det.

Bracher (Kr.F):

Jeg vil gerne først takke ministeren for ministerens redegørelse, som vi fik at se inden mødet.

Efter at arbejdsformidlingen nu har fungeret i 5 år, foreligger der så i dag 2 forslag om dens delvise ophævelse. Det ene forslag

[Bracher.]

er fremsat af kommunisterne, som ønsker arbejdsformidlingsfunktionen helt overdraget fagforeningerne, det andet af SF, som ønsker arbejdsformidlingen tilbage til fagforeningerne, hvorefter arbejdsformidlingskontorerne kan fungere som en slags sekretariat. Det kan forekomme lidt mærkeligt, at de socialistiske partier, der jo gerne ser alt under statens styre, her ønsker en statsstyret funktion tilbage til privat styre, men altså, som hr. Aage Frandsen nævner, med statstilskud.

Der har nok været adskillige fejl ved arbejdsformidlingens igangsætning og første år. Alt har jo en begyndelse, og intet begynder fuldkomment. Der har både fra arbejdside og arbejdsgiverside været ting, som man ikke fandt tilfredsstillende, men den slags kan rettes ved forhandling og god vilje, og er der vanskelige problemer, som ikke kan løses på laveste niveau, er der både arbejdsmarkedsnævnene og landsarbejdsnævnet, som man kan få ind i billedet. Og skulle der være noget i disse nævn, der ikke fungerer helt, som det skal, så er det jo også til at se på.

Det skulle være mærkeligt, hvis en institution, hvis oprettelse er vedtaget her i tinget med et stort flertal, skulle være helt udelig. Hr. Freddy Madsen udtaler i sin fremsættelse, at vi har et classesamfund, hvor statsmagten gang på gang griber ind i arbejdsmarkedets forhold. Er det nu helt rigtigt? Man kan ikke i dag kalde Danmark for et classesamfund i dette ords egentlige betydning. Der er i dette århundrede sket en så stor udjævning af befolkningen, så classesamfund og klassekamp ikke mere er virkelige begreber, men kun klicheer, som gør sig i en agitatorisk tale — og en sådan har man jo lov til at føre.

Den danske arbejderbefolkning føler sig stort set ikke som en klasse og slet ikke som en deklareret klasse, men lever et jævnt, borgerligt liv. Rigtignok er der grupper, som på grund af forskellige forhold ikke har det tilstrækkelige levestandard, men det er jo netop disse mennesker, vor gode sociallovgivning skal hjælpe på fode. Også her kan der være områder, hvor der må sættes mere ind for at hjælpe nødstedte, men det er jo de sager, som vi arbejder med på dette sted, og

der har allerede været flere gode lovforslag herom og kommer sikkert andre.

Det siges altså, at staten gang på gang har grebet ind i arbejdsmarkedets forholdene. Det er nu nok en overdrivelse. Ifølge love og overenskomster kan staten ikke gribe ind. De få gange, det er sket, har det været nødvendigt af hensyn til helheden, og flere gange er det sket under en arbejderregering og ved flertalsbeslutning her i tinget.

Men når disse to forslag fremsættes, synes de ikke at være særlig sagligt begrundet. Man må mere se dem som en uadventet manifestation af de to partiers ideologi. Mit parti kan ikke gå ind for de foreliggende forslag, som de er. Vi finder, at arbejdsformidlingen må være det rette sted at samle de områder, som er arbejdsmarkedets anliggender. Her kan koordinering finde sted, her har man den nødvendige ekspertise, det er et neutralt apparat, som der står i loven, og, som også ministeren sagde, et apparat, som ikke ensidigt varetager én parts ønsker, men som skal og må tage hensyn til helheden. Sker dette ikke, findes der altså klageinstanser.

I denne henseende vil vi gerne nævne Kristelig Fagforenings interesser. Det er ikke nogen stor fagforening, men en gennem mange år eksisterende, som på mange måder har været ude for en diskrimination. Vi ønsker, at denne fagforening behandles på lige fod med alle andre fagforeninger, og det tror vi sker bedst gennem arbejdsformidlingen. Her kan man tale om en deklassering, når man nægter et af denne fagforenings medlemmer, som tvinges over i LO, understøttelse i 12 måneder, til trods for at den pågældende har betalt sit bidrag til en statsanerkendt arbejdsløshedskasse. Det er et spørgsmål, som vi gerne vil tage op og bede ministeren se på.

Til arbejdsformidlingen er også knyttet erhvervsvejledning og, hvad der har stor betydning for skoleungdommen, erhvervspraktik. Som lærer ved en københavnsk skole ved jeg en hel del om erhvervspraktikens betydning. Siden den sidste skolelov blev gennemført, har jeg udelukkende været klasselærer for 8., 9. og 10. klasser — og først i den periode, de var frivillige, med et behageligt klima i klasserne; senere, efter den indførte tvungne 9-årige skolegang, med

[Bracher.]

et mindre behageligt klima på grund af de 2-3 elever, som føler sig i en tvangssituation. Den uge om året, hvor klassen er ude i erhvervspraktik, kommer de i en mere meningsfyldt situation. Vi ser gerne denne gren af arbejdsformidlingen virke, bevares og udbygges, og det vil bedst kunne ske under den nuværende ordning.

Når det gælder en placering af handicappede i en mere meningsfyldt tilværelse, ser vi hen til, at også arbejdsformidlingen kan blive stedet, hvorigennem disse kan anvises et passende arbejde. Det er jo også en ting, der er i udvikling.

Kristeligt folkeparti kan således ikke gå ind for de to foreliggende forslag, men vi vil da gerne være med til at se på dem i udvalg og være med til at ændre det, som kan ændres.

Freddy Madsen (DKP):

Både i valgkampen og her i tinget har der været sagt mange smukke ord om at spare. Så sent som i går udtalte økonomiministeren fra denne talerstol, at regeringen principielt var modstander af forslag, der koster penge og kræver øget administration.

Det forslag, som mit parti her lægger frem, imødekommer alle gode ønsker i den henseende. Det tilsigter at afskaffe et overflødigt bureaukratisk system og spare staten penge. Det er derfor faktisk ubegribeligt, at regeringen ikke tager imod det med kys-hånd.

Allerede da den nugældende lov blev gennemført i 1968, blev den mødt med markant modstand fra store dele af dansk fagbevægelse, idet man påpegede alle dens uheldige følger. I dag bør enhver kunne se, at de advarsler, der dengang blev fremført, var fuldt berettigede. Indtil arbejdsformidlingen blev indført 1. april 1969, havde fagbevægelsen på fuldt tilfredsstillende måde gennemført anvisning og kontrol af de ledige. Ved lovens ændring blev der ikke fremført nogen kritik af den måde, som systemet havde virket på, på trods af at det allerede

dengang administrerede betydelige statsmidler.

Men i 1967 gennemførte man nogle forbedringer i dagpengesatserne for de arbejdsløse. De var højst utilfredsstillende, meget beskedne, og jeg har forleden dag i diskussionen om dagpengene dokumenteret, hvordan de halter håbløst bagefter også under det system.

På trods af, at den reform, man gennemførte, således var meget beskednen, fandt man, at det var nødvendigt med et nyt stort og dyrt kontrolsystem for at sikre, at de arbejdsløse og specielt deres valgte tillidsmænd ikke snød staten. Det er typisk for den fornuftstridige mistillid, man altid nærer over for de mindre bemidlede i vort samfund; hvis blot en brøkdel af denne mistillid blev taget i anvendelse over for de rige, ville statskassen kunne tilføres adskillige milliarder kroner. Men det var altså baggrunden for oprettelsen af arbejdsformidlingen.

Siden da er modstanden i arbejderbevægelsen vokset støt, og selv en række fagforbund, der dengang gik ind for loven, er nu at finde iblandt dem, der protesterer, og hvorfor er det kommet dertil? Fordi menneskene ude omkring umiddelbart reagerer mod det tåbelige og overflødige, der dengang blev dem påtvunget.

Jeg skal illustrere det med et enkelt konkret eksempel. Når en arbejder tidligere blev arbejdsløs, så henvendte han sig i sin fagforening, udfyldte en blanket med nogle få relevante oplysninger og fik udleveret et kontrollkort, der dengang var gældende for et år. Det kunne så anvendes, både hvis man blev langvarigt arbejdsløs, og hvis man var det i flere perioder, idet det naturligvis blev i fagforeningen. I fagforeningen blev han så afkontrolleret, fik sin understøttelse udbetalt, indtil han selv eller kassens ansvarlige fandt frem til et passende arbejde til ham.

I dag må den samme mand først henvende sig til arbejdsformidlingen, mange steder i den anden ende af byen. Her bliver han afkontrolleret og får udleveret et kon-

[Freddy Madsen.]

trolkort kun gældende for en uge ad gangen og dertil et meget omfangsrigt skema og i visse situationer endda flere skemaer, der er svært tilgængelige for mange, og derefter må han henvende sig i sin fagforening med det skema, hvor man så kan foretage det videre fornødne.

Man skulle tænke på, også når man hører de røster af generel art, der nu rejser sig imod offentligt ansatte og imod offentlige myndigheder, at det er den slags ting, der bidrager til, at den slags generelle kampagner kan føres.

Nu skulle man jo så tro, at det var blevet lettere for fagforeningsfunktionærerne, når arbejdsformidlingen havde overtaget en del af virksomheden, nemlig kontrol og anvisning, men det modsatte er tilfældet. Kendsgerningerne viser, at bureaukratiet, som påtvinges fagforeningerne, er vokset betydeligt på grund af den dobbelte administration, der er opstået. På grund af det har det i mange fagforeninger været tvingende nødvendigt at antage flere funktionærer i den samme tid, som staten altså har ansat flere hundrede inden for det samme område.

Bare som et enkelt eksempel på den urimelige dobbeltadministration, der finder sted: man har pålagt fagforeningerne at oprette et særligt understøttelseskartotek. Samtidig fører arbejdsformidlingen et særligt kartotek, de såkaldte stamkort. I henhold til arbejdsdirektørens beretning på årsmødet med de statsanerkendte arbejdsløshedskasser skal det indeholde nøje opregnede og objektive oplysninger, både hvad angår helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse m.v.

Hvad m.v. står for, fortaber sig i det dunkle, men det fremgår, at det må kræve et omfattende og betydeligt stykke skrivebordsarbejde. På den anden side er det klart, at hvis offentligt ansatte skal have nogen rimelig mulighed for at sende folk blot til nogenlunde passende arbejde, kræver det en omfattende kortlægning ved skrivebordet af denne arbejdskrafts anvendelighed og duelighed.

Hermed er vi ved et andet spørgsmål, og det er vel også et spørgsmål, som rejser sig måske især i den højre side af salen: ja men er dette system da ikke nyttigt i hvert fald for arbejdsgiverne? Det er vel det, der lig-

ger til grund for nogle af de røster, vi har hørt her i dag.

Alle erfaringer viser, at svaret er nej. Så at sige alle fagforeninger kan, som det også tidligere har været nævnt her i dag, berette om, at de ringes op af arbejdsgivere, der anmoder om at skaffe dem kvalificeret arbejdskraft. Mange af dem har først forsøgt sig med arbejdsformidlingen, men resultatet har været utilfredsstillende, fordi de mennesker, de fik anvist, ikke var i stand til at klare de krævede opgaver. Forklaringen er ligetil: en fagforeningskasserer eller en anden funktionær i fagforeningen, der er vokset op i faget, som kender arbejdsforholdene på virksomhederne i det lokale område, og som fremfor alt kender sine kollegers fortrin og eventuelle mangler, vil i langt de fleste tilfælde være i stand til at sende netop den mand, der kan klare den krævede opgave. Det er derfor, vi kræver, at det omfattende skrivebordsarbejde i den offentlige arbejdsformidling ophører; alt dette skrivebordsarbejde af offentligt ansatte giver ikke det tilsigtede resultat.

Men det værste er jo, at for masser af mennesker medfører det ulykker, fordi de bliver anvist arbejde, hvor de ikke har nogen mulighed for at finde sig til rette, fordi de faktisk er blevet fejlanvist.

Det er altså ikke særlig gode resultater, man har opnået, og samtidig har millionerne jo rullet. Da forslaget i sin tid blev fremsat, anslog den daværende arbejdsminister, at det ville koste 11 mill. kr. i merudgifter og 3 mill. kr. til etablering. Alene det viser jo, at der var tale om en ganske unødvendig belastning af statens finanser. Han gjorde endog samtidig opmærksom på, at der var tale om et skøn, og det var fornuftigt gjort af ham, for det blev faktisk væsentligt mere.

For sammenligningens skyld skal jeg gå lidt længere tilbage, da vi havde den offentlige amsanvisning. Den kostede i 1966-67 16,8 mill. kr., i 1967-68 19,9 mill. kr. og i 1968-69 21,9 mill. kr., altså en stigning på 2-3 mill. kr. om året eller måske lidt over den almindelige prisudvikling. Men i 1969-70 steg udgifterne fra 21,9 til 30,7 mill. kr., året efter 48,8 mill. kr. og i 1971-72 til 58,9 mill. kr. Altså, i de første 3 år, da det nye system fungerede, steg udgifterne fra 22 til 60 mill. kr. eller med 38 mill. kr. Trods prisudviklingen er det langt mere, end man

[Freddy Madsen.]

havde regnet med. På finansloven budgetterer man nu med 66 mill. kr., og dertil kommer som sagt de 22 mill. kr., som fortrinsvis amtskommunerne skal betale.

Jeg vil ikke påstå, at hele dette beløb kan spares efter vores forslag. Man må tage i betragtning, at vores forslag tager sigte på kontrol og anvisning, og, som det er sagt her, at den tidligere amtsanvisning havde visse opgaver med hensyn til erhvervsvejledning, lærlingeproblemer og andet, og det må naturligvis klares på en eller anden måde. Man førte også kontrol med A-kasserne. Vi anser det for rimeligt, at der føres et vist tilsyn med de midler, staten udbetaler; det er dog mit indtryk, at det i dette tilfælde kan gøres langt mere enkelt og billigt også end efter det system, som vi havde, før vi fik arbejdsformidlingen. Men for os er det afgørende, helt afgørende, at vi får fjernet dobbeltadministrationen og får retten til anvisning og kontrol tilbage til fagbevægelsen; det er det, vort forslag går på.

På den baggrund kan det være svært at fastslå det beløb, som staten kan spare ved vort forslag, men efter al sandsynlighed er det mere end halvdelen af det budgetterede beløb. Det er naturligvis ikke store sager, set i forhold til statens samlede udgifter, men det er jo også en slags penge, og det er større end det beløb, som regeringen i går var ved at komme i vanskeligheder på.

Jeg lægger ikke skjul på, at hovedmotivet for at fremsætte vort forslag er et meget stærkt ønske i arbejderbevægelsen. Derom vidner de mange henvendelser fra arbejdspladser, fagforeninger og fagforbund. Det er samtidig en foranstaltning, der er i god overensstemmelse med de krav, der for tiden rejses om nærdemokrati.

Men når vi rejser kravet netop i denne situation, sker det også for at give vælgerne mulighed til at vurdere de enkelte partiers løfter om, at de ville spare og skære ned på overflødig administration.

Igennem de indlæg, der her er kommet, synes jeg, man allerede fra nogle partiers side er blevet belært om, at det var, som vi troede, virkelig klassepolitik: dér, hvor der skulle skæres ned, dér, hvor der skulle spares, var på det, der kom almindelige mennesker til gavn, mens der roligt kunne trilles med millionerne, hvis man mente, det var

noget, der var til skade for almindelige mennesker.

Det er altså også af den grund, vi har indskrænket os til dette problem i loven om arbejdsløshedsforsikring, selv om der er mange andre ting, vi ønsker ændret. Det er også derfor, jeg må sige til hr. Aage Frandsen, at vi ikke er udelte begejstrede over det af SF fremsatte forslag. Ifølge dette forslag vil man på den ene side gerne opretholde arbejdsformidlingen, og på den anden side vil man godt have den indskrænket og have den over på andre hænder. Det fremmer næppe sagen at gøre forsøg på at sætte sig imellem to stole.

Der tales noget taget om hensynet til de små fagforeninger, der skulle kunne udnytte formidlingskontorerne. Jeg må sige, at det afslører et rystende ukendskab til forholdene i fagbevægelsen, og det kan man måske ikke bebrejde hr. Aage Frandsen. Men faktisk forholder det sig således, at under det tidligere system sluttede fagforeningerne sig sammen i mange tilfælde om fælles anvisning og kontrol, og vi synes, at fagbevægelsen skal have vide rammer til at finde ud af, hvordan disse problemer bliver løst på den bedst mulige måde.

Endvidere tales der om social og juridisk bistand. Hr. Aage Frandsen skylder os faktisk en forklaring på, hvad det er for en bistand af den art, som man får nu, der ikke kunne klares lige så godt og bedre af fagbevægelsen. Man taler om, at man eventuelt nogle steder skulle overtage arbejdsformidlingens kontorer. Ja, det er muligt, at man skal det, men jeg synes, at hr. Aage Frandsen skulle være så virkelighedsnær, at han i hvert fald bare tænkte på vores egen hjemby, hvor en af de værste anklager mod arbejdsformidlingen er, at man har placeret arbejdsformidlingens kontor ude i den ene ende af byen, hvortil der oven i købet er overordentlig dårlige busforbindelser.

Bortset fra disse lidt — hvis vi skal sige det pænt — virkelighedsfjerne betragtninger om arbejdsformidlingen indeholder SF's forslag krav om ophævelse af tvangsforflytning og om fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det er krav, som vi er enige i, og som vi har ført frem utallige gange, sidst under forhandlingen her forleden om dagpengene. Vi har understreget, at vi vil være med til at arbejde for deres gennemførelse,

[Freddy Madsen.]

men vi har også forklaret igen og igen, hvorfor vi ikke ønsker dem sammenblandet med det forslag, vi har fremsat nu. Vi forstår så udmærket, at SF gerne vil være med på vognen, og at de derfor sprang på i sidste øjeblik, og de er meget velkomne til at køre med, men jeg skal anbefale, at man i første række indstiller sig på at løse det problem, som vort forslag tager sigte på.

Jeg vil godt sige noget om den debat, der har været her; jeg har allerede sagt som noget generelt om en række indlæg, at jeg synes, de er overordentlig afslørende for de pågældende partier, og at jeg er sikker på, befolkningen også vil tage det med i sine overvejelser. Men om nogle af de enkelte ting, som er sagt, vil jeg gerne sige bl.a., at det er jo et fantastisk hykleri, når nu hr. Simonsen står her og taler hjertevarmt om de gamle, om de invalide, om de syge osv., når vi tænker på, at i går, hvor vi behandlede en overordentlig beskedent forbedring for de arbejdsløse, forslaget om at flytte reguleringstidspunktet for arbejdsløshedsdagpenge 2 måneder, blev det vedtaget i denne sal med alle stemmer imod de konservative. Sådan kunne der vistnok nævnes en lang række eksempler.

I øvrigt vil jeg sige også til de andre, der har talt om disse opgaver, at jeg ved, at sådan som forholdene var tidligere, hjalp fagbevægelsen virkelig de gamle, de syge kolleger med at finde et passende arbejde, og de var faktisk langt bedre i stand til at finde en plads til en mand, fordi de, som jeg sagde før, kendte forholdene på virksomhederne og kendte de muligheder, den pågældende kollega havde.

Til hr. Bay vil jeg gerne sige, at vi naturligvis er tilfreds med, at fremskridtspartiet vil stemme for vores forslag, men vi er i øvrigt aldeles uenige i, at der her skal være tale om et generelt angreb på folk ansat i offentlig administration. Vi tager disse sager ganske konkret, og hvor vi finder, at der er overflødig administration, vil vi være med, men de generelle angreb og omtalen af gulvtæpper og alt det i denne forbindelse synes jeg faktisk ikke er rigtig relevante. Nu må jeg tilstå, at i min fagforening har vi faktisk også tæpper på gulvet og malerier på væggene; mon ikke vi skulle holde den side af sagen ude?

Må jeg så endelig sige til hr. Erling Dinesen — for det synes jeg i og for sig er det vigtigste i denne sag — at jeg tror, hr. Erling Dinesen og hans parti meget nøje skulle overveje endnu en gang, at hvis de stemmer for vores forslag, er der flertal i denne sal for, at anvisningen og kontrollen føres tilbage til fagbevægelsen.

Nu sagde hr. Erling Dinesen i begyndelsen af sit indlæg, at dengang arbejdsformidlingen blev indført, skete det med tilslutning fra fagbevægelsen. Det er rigtigt, at Akassernes samvirke dengang gik ind for det. Jeg tror, som jeg sagde tidligere, at der er mange af disse udmærkede mennesker, der har fortrudt deres handling dengang. Men i dag, hr. Erling Dinesen, kan det ikke være ubekendt, at selv meget betydelige organisationer har en anden holdning, og at det vistnok kun er i LOs top, i fagbevægelsen, man stadig væk som sædvanlig er lidt træg i optrækket.

Som svar på det spørgsmål, der er rejst, at nu ville fagbevægelsen komme og kræve administrationsudgifter osv., skal jeg tillade mig både af hensyn til hr. Erling Dinesen og af hensyn til det andet at citere, hvad Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark har sagt for nylig til folketingets partier:

„Centrallædelsen erkender betydningen af, at der gennemføres den størst mulige sparsommelighed i statens udgifter. Denne sparsommelighed bør aldrig ramme de befolkningsgrupper, som har et retfærdigt krav på den samfundsmæssige solidaritet. Centrallædelsen ønsker at bidrage til ønskerne om offentlig sparsommelighed ved på sine medlemsforbunds vegne at tilbyde genovertagelse af den offentlige arbejdsformidling, som i øjeblikket belaster samfundskonomen med et hundredetals millionbeløb. Det er vor opfattelse, at vi ved at tilbageføre den offentlige arbejdsformidling til de statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser under arbejdsdirektoratets kontrol både vil kunne spare staten for en særdeles betragtelig omkostning og vil kunne gennemføre en arbejdsanvisning, som arbejdsløsheds-kassernes medlemmer vil kunne føle sig mere tilfredse med end med den nuværende bureaukratiske anvisning.“

Vi deler helt den opfattelse, som centralorganisationen på 180.000 medlemmers

[Freddy Madsen.]

vegne her giver udtryk for, og på det grundlag synes vi også, at socialdemokratiet igen skulle overveje sin holdning, således at vi i fællesskab kunne gennemføre det ønske, som arbejderbevægelsen så længe har næret i denne sag.

Mølgaard (DR):

Det er ikke helt ukendt, at selv meget dårlige forslag kan give anledning til en værdifuld debat, kan sætte noget i gang, starte reformer.

Med en sådan baggrund skal jeg hilse disse forslag velkommen. Når vi nu er i gang med det positive, skal jeg også fremhæve det positive i nogle af de begrundelser, hvormed disse forslag fremhæves. Man vil gerne opnå besparelser — den baggrund synes vi for så vidt er god for lovreformarbejde — og man vil gerne effektivisere den vigtige arbejdsformidlingsfunktion; også på det punkt kan vi erklære os positive over for forslagsstillerne i deres intentioner.

Men vi nærer unægtelig en vis portion skepsis over for, om disse formål virkelig skulle kunne nås ad de skitserede veje. Det forekommer os væsentligt i retsforbundets gruppe, at man fastholder, at arbejdsformidlingsspørgsmål også er et arbejdsmarkedsanliggende, foruden at det er et anliggende, der berører vort sociale bistandssystem; derfor må det ske efter nøje drøftelse med arbejdsmarkedets parter, hvis man vil gennemføre ændringer på disse områder. Sådanne drøftelser må etableres.

Dernæst må vi fastholde, at det system, man etablerer, må være neutralt. Neutraliteten skal have to sider. Dels skal systemet være neutralt, sådan at det medvirker til at hindre, at der udøves organisationstvang i kraft af statsmidler, i kraft af arbejdsløshedsunderstøttelsestilskuddene. På baggrund af den snævre sammenknytning mellem fagforeningerne og arbejdsløhedskasserne skal man have dette forhold meget nøje med i betragtning. Det vil være urimeligt, om vi ikke helt instituerer grundlovens ord om organisationsfrihed i vort kære Danmark.

Dernæst må vi hindre, at statsmidlerne udnyttes til at understøtte faglige kampe. Vi kender jo faglige kampe i form af blokade over for virksomheder; det kendte vi

under det gamle system, og noget af det, man ville hindre, var vist, at statsmidler blev brugt som midler i disse faglige kampe.

Ude på den enkelte virksomhed skal man have lov til at komme på tværs af hinanden og slås om problemerne, men det skal ikke ske for skatteborgerpenge.

Arbejdsministeren fremhævede, at formålet i sin tid med reformen, der etablerede arbejdsformidlingssystemet, som vi kender det i dag, var, at man ville sikre effektivitet foruden neutralitet. Ideen var for så vidt meget god, dette med at skaffe effektivitet ved at bygge et stort neutralt system op. Det kan være lidt vanskeligt at bedømme, om effektiviteten landet over som helhed betraget er steget eller faldet siden da, men det forekommer mig utvivlsomt, at effektiviteten ikke er, hvad den burde være, eller hvad man kunne ønske sig. Den institutionelle form tror jeg er en medvirkende årsag hertil. Karakteren af et offentligt kontor, der både er løserevet fra det øvrige sociale system og fra arbejdsmarkedets praktiske folk, gør sig vist uheldigt gældende på dette område.

Man kunne teoretisk set tænke sig, at man opnåede en større effektivitet ad to veje; man kunne integrere arbejdsformidlingsfunktionen nøjere med hele det sociale system ved at indbygge arbejdsformidlingsfunktionen i det enstrengede sociale bistandssystem. Det er en mulighed, og en rationaliseringsgevinst i den forbindelse ville være tænkelig.

Jeg nærer dog en vis portion skepsis personligt over for, om en sådan gevinst vil opnås, og om det er en hensigtsmæssig vej at gå, men det er dog en tænkelig vej. Min skepsis over for denne vej er begrundet med, at jeg tror, at statsdriften i sig selv er er hæmsko for effektiviteten, fordi jeg tror, at ansvarsfølelsen og interessen og engagementet blandt dem ude på arbejdspladserne, som skal benytte sig af systemet, bliver forringet. Det er ikke deres bord, det så drejer sig om, og de kommer ikke selv til at betale for en manglende effektivitet i funktionen.

Jeg tror egentlig, at de lokale arbejdsmarkedsnævner, som er etableret i henhold til det arbejdsformidlingssystem, vi nu opererer med, adskillige steder landet over har arbejdet godt og har medvirket til at sikre ef-

[Mølgaard.]

fektivitet, men der er unægtelig også andre steder, hvor den oprindelige tanke med dette system ikke er kommet til fuld udfoldelse, hvor systemet har kørt alt for trægt. Jeg tror, at trægheden også skyldes selve det bureaukratiske system, hvor man i statskontorer nu engang opererer med nogle normer, som skaber effektivitetsvanskeligheder. Stillingsbesættelsessystemet, personalelofter, bevillingsvanskeligheder kan alt sammen være ting, der nedsætter effektiviteten og formelt måske er etableret med henblik på at spare, men reelt påfører samfundet betydelige ekstraomkostninger. Det kan være dyrt at spare inden for et isoleret område, man kan spare på kronen og lade tikronen løbe ad den vej.

Selve ideen om centraldirigeringen, selve ideen om at etablere ét stort, fælles enhedssystem, der skulle kunne udarbejde mægtige edb-oversigter, selve denne ide har vi jo prøvet i praksis på adskillige områder. Vi kender det inden for kildeskatteområdet, vi kender det inden for næsten alle statslige områder, og det er også etableret inden for dette område.

Men den anden løsningsmulighed, som ville være tænkelig, er at frigøre arbejdsformidlingsfunktionen yderligere fra statsmagten. I den retning går forslagene, men skal vi frigøre, må vi også fastholde neutraliteten. Det svenske eksempel, hvor man har etableret et arbejdsformidlingssystem, der drives af arbejdsmarkedsparterne i fællesskab, sikrer en neutralitet, og det har tilsyneladende sikret en effektivitet. Der er dér sket en betydelig opslutning fra arbejdsmarkedsparterne om det, der er deres eget system, og det har givet effektivitet og dynamik. Sverige var i sin tid forbilledet, da man etablerede sit arbejdsformidlingssystem her i Danmark. Jeg tror, man skulle kigge over Øresund og finde sig eksempler, når man nu skal reformere i anledning af de fremsatte forslag.

Der tales om besparelsesmuligheder her, og retsforbundet vil gerne under udvalgsarbejdet være med til at drøfte, om man kan finde ændrede finansieringsformer, om det kan være hensigtsmæssigt at etablere en afgift på formidlingen som sådan, og om man kan få parterne til at dække en del af gildet. Men nu vel, at spare kan være dyrt, hvis det

medfører øgede arbejdsløshedsunderstøttelsesudgifter.

Med hensyn til SFs detailforslag skal jeg bemærke, at hvis man lod arbejdsmarkedsparterne helt og fuldt overtage systemet, ville også disse detailspørgsmål være noget, som arbejdsmarkedsparterne suverænt kunne tage stilling til. Jeg tror, det ville være bedst for alle parter.

Nu vel, nu må vi kigge på disse forslag i udvalget, og vi må nok snakke med arbejdsmarkedets parter derom. Jeg tror, det vil både os meget lidt, og det vil både alle parter meget lidt, om man her i salen vil bestemme, hvordan arbejdsmarkedsanliggender skal køre, for det har vi groft fortalt ingen forstand på.

Til slut, hvad enten man vælger den ene eller anden løsningsmodel, må vi også sikre det rette samarbejde, effektiviteten i samvirket mellem arbejdsformidlingssystemet og hele det sociale bistandssystem. Det er mit indtryk, at kommunikationen imellem revalideringsfunktionen, erhvervsvejledningsfunktionen og en række andre funktioner og et sæt værktøj ikke er etableret i tilstrækkeligt omfang, hvilket også har været medvirkende til at forringe effektiviteten i arbejdsformidlingssystemet.

Jeg håber, at vi kan få arbejdsministerens bemærkninger hertil, eventuelt under udvalgsarbejdet. Der er nok af spørgsmål, der må frem under det forestående udvalgsarbejde. Der er nok at tage fat på, og jeg vil gerne slutte med at udtrykke håbet om, at der kommer noget godt ud af dette udvalgsarbejde; opnår vi både besparelser og en effektivisering af arbejdsformidlingssystemet, så opnår vi noget, der vil være til glæde for klienter og for betalere: skatteborgerne.

Erlendsson (FP):

Vi har hørt en hel del teori her i dag, og jeg har hørt en enkelt praktisk mand, det var hr. Freddy Madsen. De erfaringer, han har gjort, svarer fuldstændig til de erfaringer, jeg selv har gjort dels som kommunalpolitiker, dels i min profession.

Der er ingen tvivl om, at i hvert fald en af årsagerne til, at man i sin tid lavede den offentlige arbejdsformidling, var en mistillid til fagforeningerne: at de holdt hånden over visse medlemmer, og at der blev udbetalt

[Erlendsson.]

understøttelse til folk, som man altså på en eller anden måde holdt hånden over.

Efter at vi har set det nye system fungere, må jeg sige, at jeg har fået et andet syn på den politik, som fagforeningerne førte, måske ikke mindst på min professionelle baggrund. Jeg er ganske overbevist om, at hr. Freddy Madsen har ret, når han siger, at de folk, de sender ud til de forskellige virksomheder, er de bedste folk, de kan finde til jobbet, og at de også tager hensyn til de handicaps, som ældre arbejdere kan have, og som de har fået måske på grund af deres alder, måske på grund af deres dårlige evner — de kan være både fysiske og psykiske. De har prøvet at placere dem på arbejdsmarkedet, fordi de havde personligt kendskab til dem, meget bedre end det kan fås igennem den på lang afstand virkende offentlige arbejdsformidling.

Jeg vil med det, jeg siger her, ikke underkende, at der også har været meget gode intentioner bag den arbejdsformidlingslov, som har virket indtil nu, men som forhåbentlig nu afskaffes. Der er kommet et stort, bureaukratisk, meget kostbart apparat ud af det, og det kan naturligvis kun glæde os i fremskridtspartiet, at hr. Freddy Madsen gang på gang har pointeret, at det er udgifter, som man burde kunne spare.

Men det er ikke min hovedbevæggrund til at ønske arbejdsformidlingen afskaffet. Min hovedbevæggrund er den, at det er en dårlig ordening, man har fået, og jeg nærer fuld tillid til, at fagforeningerne vil kunne gøre det langt bedre og langt billigere.

I det hele taget må jeg sige, at det behov, for offentlige investeringer, man mener gang på gang at afdække, har ført til en voldsom udvikling af alle mulige former for hjælpeorganisationer, betalt af staten, og funktionærer, som sætter sig godt fast og finder ud af, hvordan det kan gøres bedre og bedre, og hvordan flere og flere kan puttes ind på disse steder, hvor det skal gøres bedre og bedre. Jeg mener, at langt den bedste ordening, også for den sociale bistand, som vi nu snart igen skal tale om, ville være at have få, kompetente folk. Jo flere der skal snakke sammen, desto længere tid går der, desto mere ineffektiv bliver hjælpen, desto længere tid går der, inden en mand kommer

under revalidering f.eks. — jeg har meget dårlige erfaringer med revalideringen. Hvis en mand melder sig syg og ikke kan passe et job, er det af allerstørste vigtighed, at man med det samme kommer i gang med at vise ham nyt arbejde, han kan klare. De går i månedsvi, de går i halve år, de går i hele år, og hverken revalideringen eller arbejdsformidlingen kan finde noget sted at gøre af dem. Men bevares: det fungerer.

Med hensyn til arbejdsformidlingen må jeg sige, at de små tal, som hr. Erling Dinesen nævnedede, med henvisninger til lærlingekontrakter og til dem, der skulle omskoles, overbeviser mig ikke om nytten af de kolossalt mange penge, det her drejer sig om. Det kunne fagforeningerne gøre lige så godt. Det kan de tekniske skoler, det kan erhvervsskolerne, det kan erhvervsvejledningen udmærket klare. Der er ingen grund til, hverken af hensyn til revalideringen eller af hensyn til den nye sociale bistandslov at opretholde den offentlige arbejdsformidling. Den har vist sin ubrugelighed, den har vist sin kostbarhed, den bør afskaffes, og der bør ikke blive en stol tilbage; som disse herrer og damer kan sætte sig på igen.

Arbejdsministeren (*Johan Philipsen*):

Må jeg takke alle ordførere for deres bidrag til belysning af partiernes stilling til dette spørgsmål.

Jeg skal ganske undlade at gå ind i argumentationen imod hver enkelt. Selv om der måske i mit bagehoved var en let sadistisk lyst til at gøre det, skal jeg undlade det, så meget mere som vi jo oplevede, at de to forslagsstillere begyndte at argumentere imod hinanden; det skal jeg da i hvert fald ikke blande mig i.

Jeg vil bare sige én ting om det, det i grunden drejer sig om; jeg er jo så gammel, at jeg har gjort det med på den side, det vender ud imod. Det er min faste overbevisning, at den nyordning, vi fik fra 1969, hvor vi fik en offentlig arbejdsformidling, i højere grad var i stand til at formidle og få de folk i arbejde, der af en eller anden grund ikke var 100 pct. raske og 100 pct. effektive. Når man siger, man vil skille den egentlige formidling ud, er jeg bange for, at vi får to slags formidlinger: én for dem, arbejdsgeberne gerne vil have, og én for de andre. Det

[Arbejdsministeren.]

ville være synd, og det ville være i strid med alt det, man i fællesskab har forsøgt at bygge op i dette land på dette område.

Jeg skal kun svare på to konkrete spørgsmål, men inden jeg gør det, vil jeg gerne takke de ordførere, der med talmateriale har belyst diverse ting. Det første var hr. Elmholts spørgsmål om, hvor langt strukturrationaliseringen er kommet. Den ordning, der er fastsat i loven, gik jo på 14 regionalkontorer, og de er under forberedelse. Men det nye system er næppe fuldt udarbejdet, før vi kommer sent hen på året, og det vil sige, at det først kan gå i gang i 1975.

Det andet spørgsmål var fra hr. Simonsen, der fik sagt, at der efter hans opfattelse var for strenge bånd på de lokale kontorer fra centralt hold. Det er vist rigtigt, hvis det går på, at der er budgetmæssige bånd; der er budgetmæssige begrænsninger, og det mener jeg for så vidt også der skal være. Men i øvrigt har det spørgsmål været genstand for en konference imellem arbejdsmarkedets parter så sent som sidst på året 1973, og da var der endnu ikke taget de endelige skridt til, hvorledes det kommer til at se ud i det videre forløb.

Jeg skal slutte med at sige, at det, der må være formålet, er at få den maskine, vi nu i fællesskab har oprettet, til at køre så smidigt og så effektivt og så billigt, som den under de forhåndenværende omstændigheder kan, og det var bl.a. med tanker på dette formål, jeg opfordrede til samarbejde mellem alle parter.

Aage Frandsen (SF):

Arbejdsministeren kom med en bemærkning i retning at, de to forslagsstillere gav sig til at argumentere imod hinanden. Det gjorde jeg ikke, og det tjener ikke noget formål, men jeg kan godt lige svare på et par af de spørgsmål, som hr. Freddy Madsen nævnte, til trods for at jeg var inde på dem i første omgang. Med hensyn til spørgsmålet om den sociale og juridiske bistand gav jeg, mener jeg, i første omgang klart udtryk for, at den model, vi tænker os, er, at fagbevægelsen overtager hele formidlingen, og at den egentlige formidling skal lægges ud til de enkelte fagforeningskontorer, hvor man måtte ønske det. Så er der en række opgaver, som man har talt om her, og som er

dem, som koster pengene, nemlig erhvervsvejledningen, revalideringen og omskolingsvirksomheden, og dem kan man så enten samle i de nuværende formidlingskontorer, eller hvis man mener, at det geografisk er klogere at have dem et andet sted, o. k., så lægger man dem et andet sted, men dem administrerer fagbevægelsen naturligvis også — det står der også udtrykkeligt i forslaget — og den vælger de folk, som de skal have dér. Hvor mange socialrådgivere, jurister og erhvervsvejledere de så vil have, er det op til fagbevægelsen selv at tage stilling til. Det er den sociale og juridiske bistand, som det drejer sig om. Derfor er det lidt vanskeligt at blive klar over, hvordan partierne i grunden stiller sig, for jeg har indtryk af, at det, som fremskridtspartiet vil slagte, er alt det, der koster penge, og det vil altså også sige, at det er den side af sagen.

Med hensyn til det andet, som hr. Freddy Madsen nævnte, nemlig at vi også måtte komme med på vognen, sagde jeg udtrykkeligt — det står også i fremsættelsestalen — at vi fremsatte et forslag i folketingssamlingen 1971-72 om arbejdsformidlingen, og vi havde et forslag i 1972 om arbejdsløshedsunderstøttelsen om fuld dækning. Det er ikke nye tanker, og det er ikke, fordi hr. Freddy Madsen og hans parti er kommet ind i folketinget, at vi har fremsat vores synspunkter nu. Det har vi gjort fra tid til anden, og det vil vi fortsat gøre, uanset hvilke andre partier der er herinde, men det er efter vores opfattelse vigtigt, at man ikke koncentrerer sig om spørgsmålet om at få formidlingen tilbage og ender i en diskussion, som fremskridtspartiet er med til, om at spare penge. Det er ikke vores formål, men kan man spare penge, gør vi det gerne.

Bay (FP):

Jeg er glad for, at hr. Simonsen har opdaget, at fremskridtspartiet er kommet herind i folketinget for at spare og for at være med til at fjerne overflødig administration. Det er godt, når folk efterhånden opdager den hensigt, deres medmennesker har.

Endelig skal jeg svare på spørgsmålet, om fagforeningerne ikke skal have erstatning for at overtage visse dele. Jo, selvfølgelig skal de det, men det er kun enkelte ting, de skal have ekstra betaling for. Resten har de

[Bay.]

erklæret sig villig til at overtage helt og fuldt for egen regning.

Så siger hr. Aage Frandsen, at man har arbejdet for, at de arbejdsløse skal have fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Ja, det kunne endda gå, hvis det var almindelige lønarbejdere, der var tale om. Men i 1965 bevilgede man 17 kr. mere i timen til de højere læreanstalters kontraktansatte adjunker. De fik dengang det dobbelte i til-læg af, hvad jeg havde i timeløn. Da de er kontraktansat, er de nemme at afskedige, og de kunne gå hen og blive arbejdsløse, hvis kravene om indskrænkning også på disse felter bliver hørt. Kan det så være SF's og hr. Aage Frandsens mening, at sådan en mand skal have fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, og skal det være dem, SF hævder at have som vælgere, der skal være med til at betale et sådant rov? Det var en af årsagerne til, at jeg havde en lille bogstavleg med i billedet.

Endelig vil jeg sige til hr. Freddy Madsen, at vi vil spare. Det vil hr. Freddy Madsen også, men for hr. Freddy Madsen er det ikke det altafgørende. Det er heller ikke det altafgørende for os. Det er også effektivitet, der har betydning, og her er vi enige. Det er godt, at hr. Freddy Madsen har malerier på væggene også i fagforeningerne. Det, jeg tænkte på, var vort kontrolsted i Esbjerg. Der er der ikke malerier på væggene, for dér skal folk kun være i 2 minutter, og dér er der ingen grund til at have tingene så flotte. Jeg skal nok bede dem om at få kalket væggene, når vi nu skal have det i gang igen.

Simonsen (KF):

Jeg vil gerne takke arbejdsministeren for svaret på mit spørgsmål om et mere decentralt princip. Jeg kan forstå, at der er forhandlinger i gang med hensyn til, om man kan finde et bedre system.

Jeg sagde i mit første indlæg, at jeg ikke mente, der var grund til at gå ind i en nærmere definition af forskellen på de to forslag.

Det viste sig også at være aldeles unødvendigt, for det har forslagsstillerne for de to partier SF og kommunisterne nu brugt megen tid på. Ud af dette forsøg på at definere forskellen er vi faktisk nået frem til det interessante, at de to partier, der er mest enige i denne sag, faktisk er kommunisterne og fremskridtspartiet. Og hvad er det, debatten går på? Hvad er det for en argumentation, man benytter? Ja, den drejer sig om for dyre tæpper på kontorerne, om for mange blanketter, om dobbeltadministration osv. Det er i virkeligheden de ting, den går på. Ja men hvad er det egentlig for noget? Jeg tror, de fleste i denne sal — det gælder i hvert fald for vores vedkommende — vil afskaffe alt, hvad der har med dobbelt-administration og for mange blanketter at gøre. Vi mener heller ikke, at der skal være luksuskontorer, men jeg synes egentlig, det er for enkel og for billig en argumentation at anvende i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt arbejdsformidlingskontorerne skal nedlægges eller ej.

Skulle vi ikke hellere sætte os sammen og prøve at udrydde alle de ting, som vi er enige om er dårlige, og så prøve at få systemet til at fungere, for når vi hvert år her i folketinget skal have en debat om, hvorvidt arbejdsformidlingen er berettiget eller ej, kan jeg godt forstå, at det efterhånden bliver svært at opretholde forståelsen for den, men jeg er overbevist om, at det er det eneste rigtige system. Det, det bare drejer sig om, er at få det til at fungere.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne sige til hr. Simonsen, at nu finder han ud af, at de, der er mest enige i denne sag, er fremskridtspartiet og kommunisterne, mere, end det er SF og kommunisterne. Det tør jeg ikke sige noget om. Hvis det drejer sig om den konkrete sag, at føre kontrol og anvisning tilbage til fagbevægelsen, er det, vi her går ud fra, først og fremmest, at det er et krav, der, som jeg har dokumenteret det igennem det, jeg sagde i

[Freddy Madsen.]

mit første indlæg, på alle måder er rimeligt. Det er derfor også et krav, der, som jeg sagde, har vundet stadig større tilslutning ude omkring i fagbevægelsen; og fordi kravet om at få dette urimelige system ændret vokser sig stadig væk stærkere og stærkere, kommer det op hvert år.

Med hensyn til fremskridtspartiet har jeg understreget, at vi meget vel i vores parti ved, at det er således, at fremskridtspartiet kører en helt uhæmmet og set fra vores standpunkt helt tåbelig agitation imod alt, hvad der hedder offentligt ansatte. Det er også kommet frem nogle gange her, og det vil vi aldeles ikke være med til.

Jeg vil også godt benytte anledningen til at sige, at der findes da også i den arbejdsformidling, vi har nu, hundredvis af dygtige mennesker, som har gjort et stort stykke arbejde. Det er ikke dem, vi vender os imod. Det, vi vender os imod, er det urimelige system, og det er det, vi vil have afskaffet.

Så vil jeg sige til hr. Aage Frandsen, at en række af de ting, som her fremføres fra SF om fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, tvangsforflytninger osv. osv., har vi jo sagt, at vi er helt enige i. Men det drejer sig om i den situation, som er opstået her i folketinget, at forsøge at udnytte de muligheder, der findes for at få et af de mest markante krav i dansk arbejderbevægelse gennemført, og man skal ikke skabe unødige komplikationer ved at indblande alle mulige andre ting i det. Det er derfor, vi har sagt de venlige, men også lidt bestemte bemærkninger til SF i denne sag.

I øvrigt er det da vores håb, at vi under de videre forhandlinger vil kunne finde frem til at tage de ting op, som her kan gennemføres, og så eventuelt i fællesskab ved en senere lejlighed rejser de øvrige problemer og slås for også at få dem gennemført.

Jeg håber også, at jeg kan tage det, at hr. Erling Dinesen nu har lavet en tænkepause, som et udtryk for, at den af hans parti vil blive anvendt til alvorlige overvejelser, således at vi, når vi når til anden behandling, kan enes om at få det ønske, som jeg her flere gange har sagt er så stærkt og så brændende et ønske i fagbevægelsen, gennemført.

(Kort bemærkning).

Bay (FP):

Jeg synes ikke, hr. Freddy Madsen skulle bruge de udtryk. Personlig har jeg en dyb respekt for andres ret til at have andre meninger end dem, jeg har. Det skulle hr. Freddy Madsen prøve at lære.

Når der bliver sagt, at vi fører en tåbelig kamp imod alle offentligt ansatte, er det fuldkommen ukorrekt. Vi fører for det første ingen tåbelig kamp, og for det andet fører vi ikke nogen kamp mod de mange tusinde postbude, mod de mange tusinde jernbanefolk, mod de mange, mange tusinde ansatte ved vejvæsen, kloakvæsen osv., absolut ikke, for de udfører alle et ganske nødvendigt og nyttigt arbejde. Derfor kunne vi aldrig finde på at føre hverken en tåbelig eller nogen anden form for kamp imod dem. Men vi fører en indædt kamp mod den stadig stigende flok, der kun ødelægger papir og strør grus i maskineriet, og den kamp skulle hr. Freddy Madsen hjælpe os med at føre.

Iversen (CD):

Det er ganske pudsigt at høre, at det er fremskridtspartiet og kommunisterne, der er enige. Man får faktisk det indtryk, at kommunisterne ikke bryder sig om, at fremskridtspartiet skal stemme for deres forslag.

Vedrørende edb, som er blevet nævnt, tror jeg, at der foreligger en misforståelse, for jeg er overbevist om, at der findes standardprogrammeringer, som kan gøre administrationen væsentlig billigere, og så kunne man måske få bedre tid til at tage sig af de mennesker, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Først til hr. Bay. Hvordan fremskridtspartiets politik er, er en vurderingssag, som vi næppe kan blive enige om. Jeg har ikke bestridt hr. Bays ret til at have de standpunkter, han har, selv om jeg synes, de er, som jeg sagde, fejlagtige.

Hr. Iversen påstår, at vi er lidt utilfredse med, at fremskridtspartiet vil stemme for vores forslag i denne sag. Det er vi aldeles ikke, men det ændrer ikke vores syn hverken på fremskridtspartiet eller på dets politik.

[**Freddy Madsen.**]

Vi vil dog gerne understrege, at i enhver situation i dette ting, hvor vi mener at kunne skabe et flertal, der er i overensstemmelse med arbejderbevægelsens interesser, vil vi tælle de mandater med, som på den ene eller den anden måde vil støtte os, for at få det flertal, som er til gavn for den politik, vi arbejder for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Ved afslutningen af denne debat synes jeg, det er nødvendigt at pege på forretningsordenens regler om første behandling af forslag.

Der står i forretningsordenens § 11:

„Ved 1. behandling drøftes lovforslaget ud fra principielle synspunkter uden nærmere gennemgang af enkeltheder.“

Jeg er klar over, at det er en svær regel at følge, men der er ingen tvivl om, at det ville forkorte taletiden betydeligt.

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af bygge- og anlægsstoppet [af Kaj Hansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. V) findes i tillæg A. sp. 575, fremsættelsen i tidenden sp. 382).

Forslaget sattes til forhandling.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg bliver nødt til uanset det for nogle lidt ubehagelige tidspunkt at give en nogenlunde sammenhængende redegørelse for situationen i anledning af dette forslags fremsættelse.

Forslaget går ud på at ophæve såvel udsættelsen af de offentlige og offentligt støttede bygge- og anlægsarbejder som reguleringen af det private byggeri. Det må være naturligt at behandle disse reguleringer under ét, fordi de har en klar sammenhæng, men i øvrigt er det da vigtigt at holde sig for øje, at der er væsentlige forskelle.

Formålet med det offentlige bygge- og anlægsstop var i første række at opnå en nettobesparelse på statsbudgettet på 400 mill. kr. i hvert af finansårene 1973-74 og 1974-75 og en endnu større besparelse på de kommunale budgetter, og så tilsigter reguleringen endvidere at bidrage til at dæmpe aktiviteten på bygge- og anlægsområdet.

Dette byggestop, der blev indført af den tidligere regering i foråret 1973, blev i august 1973 forlænget til 1. oktober 1974, og hovedindholdet er som bekendt, at nye bygge- og anlægsarbejder for staten, kommunerne, amtskommunerne, kommunale fællesskaber samt arbejder, der støttes af disse myndigheder, tidligst kan påbegyndes 1. oktober 1974. Udsættelsen er fastlagt i et cirkulære, sidste gang den 23. august 1973.

Jeg må gøre opmærksom på, at der ikke er tale om et fuldstændigt stop, der er mulighed for undtagelser, dispensationer kaldt i daglig tale. Retningslinjerne for disse dispensationer bliver som under den tidligere regering fastlagt af et særligt ministerudvalg.

Så vil jeg gerne komme med nogle ord om den hidtidige dispensationspraksis. Det er sådan, at dette dispensationsudvalg, for så vidt angår den statslige sektor, har behandlet en lang række konkrete ansøgninger om dispensationer, mens de styrelser, der har stor bygge- og anlægsvirksomhed har fået fastsat rammer for dispensationer, således at de selv har kunnet vælge, hvad de har ønsket igangsat, og de ministre, der ikke er repræsenteret i dette udvalg, har i flere tilfælde været indkaldt til møde i udvalget.

For det kommunale område har dispensationsudvalget kun i begrænset omfang taget stilling til konkrete sager, men har givet indenrigsministeren visse retningslinjer for dispensationer. Disse dispensationer er i første række givet til byggemodning af industriarealer. Endvidere er der i et vist omfang dispenseret for byggemodningsarbejder, hvor kommuner ved overenskomst med